Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 120 (16643) | 1984 оной май 25, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

...СС-эй ЦК-гай ...ЛИТБЮРОДО

...ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани бо...оолдо элбэг хүрэхэ жаса байгуулха зорилго...р тарялангые шанаржуулан һайжаруулгые ...алууриин ба хатаагдаһан газарые ашаг үрэ ...эрэглэхэ программын гол шэглэлнүүдые зүб...һайшааһан байна.

...ЦК-гай Политбюрогой даалгабаритай зохил...чна эмхи зургаануудай, хүдөө болон уһанай ...мэргэжэлтэдэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар ...авительство, союзна ба республиканска ми...тд, албан зургаанууд энэ программые зо...ай. Кукурузын орооһоной, овощой, соягын, ...олон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай ...һайн ургаса абахын тула ороной ган гасуур...удта уһалууриин газар тарялангые нилээд ...аар үргэн ехэ хэмжээ ябуулгануудые бэе...э хараална. Хойто Кавказда, Украинын ур...Молдавида, Поволжидо хэдэн томо ехэ уһа...түхеэрэлгэнүүдые барихаар хараалагдана. ...н республикануудта, Казахстанда, Баруун ...Зауралида, Закавказида, России Хара бэшэ ...нютагуудта, Белоруссида, Прибалтикада ...ын барилга саашадаа хүгжөөгдэхэ байна.

...н ба хатаагдаһан газар тарялан дээрэһээ ...ашаг үрэ абаха, мелиорацида эрдэм, техни...э дэбжэлтые хурдан түргэнөөр нэбтэрүүл...ые сахин хамгаалха хүдэлмэри ябуулха, ...ын аша туһада уһанай нөөсэ баялигуудые ...доор хубаарилха арга олгоһон хэмжээ ...а онсо анхарал хандуулагдаба. Иимэ зо...р шухала хэрэгтэй капитальна һомололго...иальна-техническэ нөөсэнүүд гаргашалагда... ажахын бусад һалбаринуудай, бүтээсэ ...оративна техникэ болон шэнэ түхеэрэлгэ...эн гаргалгада хабаатай министерствэнүүдэй, ...нуудай арга боломжонуудые эдэбхитэйгээр ...араалагдана.

...Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэ газар ...анаржуулан һайжаруулгые тон шэнэ шатада ...р тарялангай ашаг шэмые дээшэлүүлхын, ...н продукци ехээр үйлэдбэрилхын, хүн зо...ые һайжаруулхын тула тэрэнэй арга бо...э үрэ түгэсөөр хэрэглэхэ эрилтэ табина гэ...дээрэ тэмдэглэгдээ. Олдоһон дүй дүршэл, ...ан үйлэдбэриин бааза, мелиораторнуудай ...һайн коллективүүдэй байгуулагдаһан ушар ...ой агропромышленна комплексдо ородог ...һалбарние хүгжөөлгын улам орёо, үргэн ехэ ...е амжалтатайгаар шиидхэхэ арга олгоно.

...ЦК-гай уряалаар Чехословаки ошожо ерэ...а нүхэр Г. В. Романовай мэдээсэлые КПСС-...Политбюро шагнаба.

...н социалис хүдэлөөнэй I съездэ хабаада...В. И. Долгих түрүүтэй КПСС-эй делегациин ...айшаагдаа.

... оронуудай соёлой министрнүүдэй Будапешт-...XII зүблөөнэй дүнгүүд тухай нүхэр П. Н. ...СССР-эй Верховно Соведэй делегациин Бра...о ерэһэн тухай нүхэр М. В. Зимянинай мэ...шагнагдаһан байна.

... политическэ ба уласхоорондын шэнжэтэй ... асуудалнууд Политбюрогой заседани дээ...элсэгдэбэ.

...Үдын горсоведэй сесси

...адуудай арбан ...рлалай Улаан-...й Соведэй най-...уржадэр боло-

...эрэ «1984 он-..., социально-со-...алай хэрэглэм-...удэй барилгын ...эние һайжа-...уд тухай» гэ-...аргадаба. Тус ...рсоведэй гүй-...үлэгшын нэгэ-... С. А. Тимин ...на.

...шэн хэлсэлгэдэ ...адуудай Совет-...й гүйсэдкомой ...П. Енгин, локо-...һабарилгын за-...порэй орлогшо ..., гэр барилгын ...ректор В. А. ...одой ахамад ар-...Т. Зильберман, «Жилгражданстрой» трестын барилга-хабсаралгын нэгэдэхи управлениин электрик С-Д. П. Могоев, прибор-бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй партийна комитедэй секретарь Н. М. Кирдеев, стройбанкын эрхилэгшэ М. И. Смолина гэгшэд хабаадаа.

Тэрэшэлэн сесси дээрэ арадай гэгээрэлэй талаар саг үргэлжын комиссиин тоосоон шагнагдаа. Энээн тушаа мэдээсэл тус комиссиин түрүүлэгшэ М. Л. Шункова хэһэн байна.

Сессиин хүдэлмэридэ КПСС-эй Улаан-Үдын городской комитедэй нэгэдэхи секретарь В. С. Тимашев хабаадажа, тобшо тодорхой үгэ хэлээ.

Городской Соведэй сесси зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

Манай корр.

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, облсовпрофто, ВЛКСМ-эй обкомдо

1984 ОНОЙ ЗУНАЙ БЭЛШЭЭРИИН ҮЕДЭ МЯХА ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТАЛААР ЗАХААМИНАЙ РАЙОНОЙ СОВХОЗУУДАЙ МАЛ АЖАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮҮСХЭЛ ТУХАЙ

1984 оной зунай бэлшээриин хаһада мяха ехээр үйлэдбэрилхэ талаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаһан Захааминай районой совхозуудай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэл дэмжэгдээ.

КПСС-эй горкомууд, райкомууд, райгүйсэдкомууд, колхоз, совхозуудай, гүрэнэй бусад ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд Захааминай районой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлые үргэнөөр дэмжэхыень хангажа, 1984 оной зунай бэлшээриин үедэ малай шэгнүүрые ехээр нэмээжэ, бүхы һүрэгөө, бүтэн бүринөөр харууһалха талаар ажахынуудай, гүүртэнүүдэй, мал ажалай зарим хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхээр уялгалагдаа.

Мал бэлшээжэ таргалуулха гүүртэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй социалис мүрысөөнэй ябасые, мүн түрүү шүүлэй хүдэлмэриин дүй дүршэлые али бүхы талаһаань үргэнөөр харуулхаар республикын болон районуудай газетэнүүдэй редакцинууд, Телевидени болон радио-дамжуулгын комитет уялгалагдаба.

1984 ОНОЙ ЗУНАЙ БЭЛШЭЭРИИН ҮЕДЭ МЯХА ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТАЛААР ЗАХААМИНАЙ РАЙОНОЙ СОВХОЗУУДАЙ МАЛ АЖАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Бидэ, Захааминай районой совхозуудай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд бүхы совет арадтал адли партиин XXVI съездын болон КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэжэ, мал ажалай продукцинуудые ехээр үйлэдбэрилжэ гүрэндэ худалдахын тула совхозуудта бии байгаа арга боломжонуудые дүүрэн хэрэглэхээр өөһэдынгөө бүхы хүсэ шадалые элсүүлхэмнай.

Манайда, хэнэйшье мэдэхээр, малай үбэлжэлгэ хүшэр хүндэ эрхэ байдалда үнгэрөө. Тэжээлээр, малшадай кадрнуудаар дуталдаһан дээрэһээ малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ һаад, түбэг ушаруулагдаа. Зүгөөр бидэ гарза хохидолыень доошолуулхын тула бүхы хэмжээнүүдые абаһан байнабди. Мяха, һүн ехээр үйлэдбэрилэгдөө. Гүрэндэ мяха худалдаха кварталайнгаа түсэбые 121 процент, һү— 103 процент дүүргээбди.

Гэбэшье районой совхозуудта хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд үшөөл бии байһаар. Бүхы ажахынуудта мал шахан таргалуулха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдээгүй. Энээнһээ уламжалан районой совхозууд нэгэдэхи кварталда гүрэндэ үхэрнүүдээ тус бүридэнь оройдоол 297 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагаа. Тэрэшэлэн мяханда тушаагдаһан малай 13 процентнь хүшэ тамираар һула, туранхай байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1984 он) Пленумэй дүнгүүдые, мүн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын заабаринуудые зүбшэн хэлсээд, зунай бэлшээриин үедэ хэрэглэхэ арга боломжонуудаа тооложо үзээд, мяха үйлэдбэрилгэеэ горитойгоор дээшэлүүлхэ гэжэ шиидээбди.

Мүнөө үедэ бүхыдөө 17320 буруу, хашарагуудтай, эрэ, эмээрээ, наһаараа илгагдаһан 136 гүүртэ бүридхэгдэн байгуулагдаа.

Бэлшээн таргалуулха малай гүүртэ бүхэнэй зунайнь байра тодорхойлогдожо, малшадай гэр, хушалта, һарабшанууд залабарилагдажа, бэлшээриинь участогууд даалгагдаа.

Гүүртэ бүхэндэ тэжээлэй дабһан хүсэд хүрэхөөр асарагдаа. Малаа холын бэлшээридэ гаргахаһаа урид ветеринарна-һэргылэмжын шалгалта үнгэргөө.

Бэлшээн таргалуулха малай гүүртэнүүдые дүй дүршэлтэй 730 гаран үхэршэд харууһалха юм. Эдэнэй дунда коммунистнууд, комсомолшууд, залуушуул олон байха.

Манай малшад зунай үедэ мал бэлшээн таргалуулха талаар баян дүршэлтэй болонхой. Нёдондо холын бэлшээридэ 15885 буруу, хашарагууд харууһалагдаа бэлэй. Зунай хугасаада районой совхозуудай мал шэгнүүрээ хоног бүридэ 915 граммаар нэмээһэн байна. Тиигэжэ бүхыдөө үхэрнүүдынь шэгнүүрээ 15787 центнерээр дээшэлүүлээ юм.

Енгорбойн совхозой үхэршэд малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые хоногой нэгэ килограммаар нэмээһэн байна. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой мал адуулагшад 2547 буруу, хашарагуудые бэлшээн таргалуулхадаа 120 үдэрэй туршада шэгнүүрыень тус бүриин 111 килограммаар гэхэ гү, али бүхыдөө 2835 центнерээр дээшэлүүлһэн байна.

Районой түрүү үхэршэд бүри ехэ дүнгүүдые туйлаһан байха юм. Хамниин совхозой мал адуулагшад Цыбикжап Цыбжитовна Дудареева даажа абаһан 120 үхэрнүүдэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые хоногой 1267 граммаар нэмээгээ. Енгорбойн совхозой үхэршэн Очир Бадмаевич Цыденов 120 үхэрнүүдэйнгээ туд бүриин шэгнүүрые хоногой 1233 граммаар, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой Дамдин Балаганович Данзанов 212 үхэрэй тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 1204 граммаар, Санагын совхозой Санжит Бадмаевна Охиноева даажа абаһан 147 үхэрнүүдэйнгээ толгой бүриин шэгнүүрые хоногой 1168 граммаар дээшэлүүлээ.

Малаа бэлшээн таргалуулха хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэхэдэ гүрэндэ мяха худалдаха түсэбэй урагшатангаар дүүргэгдэхэнь сэхэ дулдыдадаг гэжэ үнгэрһэн жэлнүүдэй дүй дүршэл элеэр харуулна. Байгша ондо районой бүхы мал адуулагшад үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые хоногто 930 граммаар нэмээжэ, бэлшээн таргалуулха 100 үдэрэй туршада малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые 93 килограммаар дээшэлүүлхээр тэмсэхэ байна. Бүхыдөө район ноторнай зунай бэлшээриин үедэ малай шэгнүүр бүхыдөө 18300 центнерһээ бага бэшээр нэмээгдэхэ зэргэтэй.

СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой мал адуулагшад зунай бэлшээриин хаһада малай шэгнүүр горитойгоор дээшэлүүлхэ үүсхэл гаргаа һэн. Совхоздо бүхыдөө 2680 буруу, хашарагуудтай бэлшэн таргалуулха 19 гүүртэ бүридхэгдэн байгуулагданхай юм. Ажахын мал адуулагшад бэлшээриин 120 үдэрэй туршада үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые центнерһээ бага бэшээр нэмээхэ уялга абанхай. Тиихэдэ совхоз бүхы бэлшээриин хаһада малайнгаа шэгнүүрые бүхыдөө 3192 центнерээр дээшэлүүлхэ зорилго харааланхай. Енгорбойн совхозой мал адуулагшад 3500 үхэр бэлшээн таргалуулхадаа тус бүриинь шэгнүүрые хоногто 950 граммаар гэхэ гү, али бүхыдөө 3147 центнерээр нэмээхэ уялга абанхай юм. Энээнэй ашаар совхоз гүрэндэ 6650 центнер үхэрэй тарган мяха тушааха аргатай болохо байна.

Районой зарим мал адуулагшад бэлшээриин үедэ нилээд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялганууды абаа юм. Манай дүршэлтэй малшад, Енгорбойн совхозһоо В. Ж. Ширапова, Б. А. Доржиев, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой Д. Б. Данзанов, Далахайн совхозой Б. Ю. Цыденов, Хамниин совхозой Ц. Ц. Дугарова, Е. Ц. Дармаев гэгшэд үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые хоног бүридэ 1100—1150 граммаар нэмээхэ зорилго хараална.

Малаа зунайнь байрада туужа асарһанай һүүлээр районой совхозуудта 4500-һаа үсөөн бэшэ буруу, хашарагууд шэлэгдэн илгагдажа, шахан таргалуулагдаха байна.

Энээнһээ гадна байгша ондо 8800 хони шахан таргалуулха хүдэлмэри эмхидхэжэ, гүрэндэ тус бүриинь 38 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаахабди. Эдэ бүгэдын ашаар районой совхозууд гүрэндэ 35 мянган центнер мяха тушааха жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхэ аргатай болохо юм.

Малаа бэлшээн таргалуулха хаһын түрүүшын үдэрһөө үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые ехээр нэмээхын тула һайн уһалуури эмхидхэжэ, сүүдхын туршада һүрэгүүдээ бэлшээжэ, бэлшээриингээ участок бүхэние ээлжээлэн хэрэглэхэбди. Зундаа малай гуур болон бусад хорхой шумуулнуудые усадхахаар ветеринарна хүдэлмэри таһалгаряагүй ябуулжа байхабди. Доройтоһон муу бэетэй, үбшэндэ нэрбэгдэһэн малай тусхай гүүртэ эмхидхэжэ, шанартай һайхан үбһөөр, талха тарянай зүйлөөр тордижо хооллуулхабди.

Зунай үедэ малай шэгнүүрые ехээр нэмээхэ гээшэ манай тодорхой, эмхитэй ажалһаа эхитэй гэжэ бидэ тоолонобди.

Совхозуудай дирекци, парткомууд, профкомууд, комсомолой комитедүүд зунай бэлшээриин үедэ малай шэгнүүрые ехээр дээшэлүүлхын түлөө дэлгэрүүлэгдэһэн социалис мүрысөөнэй гурим, моральна болон материальна урмашуулгын хэмжээнүүдые зохёожо, үхэршэн бүхэндэ хүргэһэн байна.

Зунай байрануудта малшадай ажаһуудалай эрхэ байдал һайжаруулжа, соёлой, ажаһуудалай, медицинын болон худалдаа наймаанай талаар хэрэглэмжыень хангаха хэмжээнүүд зохёогдоод, бэелүүлэгдэжэ байна.

Бидэ мал бэлшээн таргалуулха үедөө эрхим дүнгүүдые туйлажа, ехэ мяханай түлөө тэмсэжэ, саашадаа гүрэндэ худалдаха малайнгаа шэгнүүрые горитойгоор дээшэлүүлхыень республикынгаа мал ажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдые уряалнабди. Энэ хадаа ороной Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ манай оруулха тодорхой хубита болохо юм.

Социалис уялгада гараа табигшад:

Ц. Ц. Дудареева — Хамниин совхозой үхэршэн, **Д. Б. Данзанов** — СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой үхэршэн, **М. А. Дамбаев**, — Цакирай совхозой үхэршэн, **Б-Ц. О. Балданов** — Дүтэлүүрэй совхозой үхэршэн, **О. Б. Цыденов** — Енгорбойн совхозой үхэршэн, **В. Б. Хабитуев** — Харацайн совхозой отделениие эрхилэгшэ, **Б. Б. Гомжапов** — Далахайн совхозой ахамад зоотехник, **А. Л. Жапов** — СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой ахамад ветеринарна врач, **Н. М. Островский** — Михайловкын совхозой партбюрогой секретарь, **В. Д. Порхоев** — Санагын совхозой директор, **Н. Т. Шелухеев** — райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад зоотехник, **П. Д. Соктоев** — райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник, **М. Г. Намсараев** — райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ, **С. Л. Гатапов** —КПСС-эй райкомой I секретарь.

...АНИ БАРИСААНАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

...-гай Генеральна ...КНДР-эй Прези-... Сен түрүүтэй ... делегациин ...КПСС-эй Цент-..., СССР-эй Вер-... Президиум, ...ительство майн 23-да Кремлиин Ехэ ордон соо сайлалга хэбэ.

Совет талаһаа — нүхэд К. У. Черненко, В. И. Воротников, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор, СССР-эй министрнүүд, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр болон бусад тусхай тушаалтад сайлалгада хабаадалсаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненко сайлалга дээрэ үгэ хэлэбэ.

Нүхэр К. У. ЧЕРНЕНКЫН хэлэһэн үгэ

...эр Ким Ир Сен! ...ей ханинарнай! ...эдүүд!

...нтральна Коми-...й Верховно Со-...иумэй ба Совет ...н үмэнэһөө ... ордон соо Таа-...алхыемни зүб-...

...н бэхи хани ба-...арадуудые, оро-...ог юм. Хүндэ ...байдалда япон ...жэгшэдтэ эсэр-... зоригтойгоор ...ейн партизануу-...баатаршалганууд ...нүүд һайн һа-...Дэлхэйн хоёрдо-...дэ хүшэр жэл-... хамтадаа япон ...эсэргүүсэн дай-...Корейн сүлөөтэ ...н байдалай түү-...удта олон мян-...эгшэд ами на-... байха. Манай ...дуүд тэдээн ту-...е нангинаар ...

... империализмын ... түримхэй ...эргүүгээр хэһэн ...дэ аха дүү ко-... хамта ябаһан, ...түримхэй ябуул-... һүйдхэлэй хойо-... таталан дабаха-... байгаабди. Няг-...эбоотойгоор ма-... социалис обще-..., мүнөөшье бай-...

... урда тээ эндэ, ...мль соо, хани ...рилсаа холбоон, ... туһалалсалга тухай договорто гар табигдаа һэ. Тэрэ совет-корейн харилсаае хүгжөөлгын найдамтаи үндэһэ һуури, Алас-Дурна зүгтэ эб найрамдал ба аюулгүй байдалай шухала нүхэсэл болоо.

Корейн Ажалай партиин, нүхэр Ким Ир Сен түрүүтэи тэрэнэй Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро Корейн ажалшад социализм байгуулгада ехэ амжалтануудые туйлаба. Мүнөө республика хүгжэнги промышленностьтаи, ашаг үрэ ехэтэй хүдөө ажахытай болонхой. Соёл болбосорол болон арад зоной һуудал байдал улам һайжарна. Корей ханинарaймнай туйлаһан амжалтанууд совет хүнүүдые баясуулна.

Социалис байгуулалтын гол шухала участогуудта совет-корейн харилсаан амжалтатайгаар хүгжөөгдэжэ байна гэжэ сэдьхэлээ ханангяар баталжа шадахабди. Экономическа холбоо барисаамнай ургана. Соёлой, эрдэм, гэгээрэлэй талаар харилсаа холбоомнай үргэдэнэ.

Манай харилсаа холбооной арга боломжонуудые үшөөл барагдашагүй ехэ байһаниинь элитэ. Гансал экономикын талаар тэрэние үргэдхэжэ болоно гэхын аргагүй. Бидэнэй багсаамжалһанай ёһоор, партийна ба гүрэнэй хүдэлмэриин дүй дүршэлөө халан абалсаха, уласхоорондын ажал ябуулгада үгээ ойлголсохо гээшэ мүнөө улам шухала удха шанартай боложо байна.

Болохоёо байгаа хөөрэлдөөнүүд ехэ удха шанартай байха юм гэжэ тоолонобди. Тэдэнэй совет-корейн холбоо барисаае шэнэ шатада гаргаха байһаниинь арсашагүй. Марксизм-ленинизмын, социалис интернационализмын гол ёһонуудай үндэһэ һуури дээрэ манай харилсаае бэхижүүлхын тула КПСС-эй Центральна Комитет, Совет правительство саашадаашье хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаха юм гэжэ эндэ үшөө дахин тэмдэглэхые хүсэнэб.

Нүхэдүүд! Тэрэние шиидхэхын түлөө корей арадай эршэмтэйгээр тэмсэжэ байдаг үндэһэн национальна асуудалыень совет хүнүүд һайн мэдэдэг, ойлгодог юм. Энэ хадаа американ империализмын гэмээр таһалагдан һалгаагдаһан ороноо нэгэдүүлхэ асуудал болоно.

Амгалан тайбанаар, демократическа үндэһэ һуури дээрэ, американ сэрэгүүдые Урда Корейһээ гаргаһанай ашаар Корейе нэгэдүүлхын түлөө Советскэ Союз залан сэхээр тэмсэнэ. Манай бата бэхи, хэлбэришэгүй хараа бодол иимэл даа. Эблэрэлгэ тухай мүнөө хүсэндөө байһан хэлсээнэй орондо эбэй договор баталха, ороной хойто ба урда хубинуудай хоорондо нэгэ нэгэндээ добтолхогүй тухай декларациие баталан абаха, хоёр талаһаа зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороохо, Корейн хахад аралые ядерна буу зэбсэггүй зоно болгохо гэжэ хараалһан КНДР-эй шухала үүсхэлнүүдые дэмжэнэбди. Эдэ дурадхалнуудые бэелүүлхэ гээшэ Корейн байдалые нилээд гуримшуулан һайжаруулха, ороной хойто ба урда хубинуудай хоорондо үрэ түгэс хөөрэлдөөнүүдые хэхын тула таарамжатай һайн эрхэ байдал байгуулха гэһэн удхатай.

Орёо шухала Корейн асуудалые үнэн зүбөөр шиидхэхэ замда империализмын ба хархис хүсэнүүд нэмэлтэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна. Эдэнь юун бэ гэхэдэ, Корейн урда хубида США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бүлэглэлнүүд үргэдхэгдэжэ, Урда Корейн ба Японой сэрэгэй соединенинүүдэй хабаадалгатайгаар американ сэрэгэй хүсэеэ харуулалга жэлһээ жэлдэ ургажа байнхай. Советскэ Союзай гүрэнэй хилэ шадар сэрэгэй түгшүүрилэй иимэ аюултай боложо байһан ушар бидэнэй һанаае ехээр зобооно гэжэ хэлэхэ ёһотойб.

Империалистнуудта Ази түби хадаа социалис гүрэнүүдтэ эсэргүү тэмсэлэй үшөө нэгэ, зүүн фронт болоно. Холбоото Штадууд тэндэ сэрэгэй олон баазануудые, опорно пунктнуудые байгуулаа, ядерна буу зэбсэгүүдые тараан тодхоо. Энэ буу зэбсэгые хэрэглэлгэһээ гансал Советскэ Союзай бэшэ, харин бусад социалис оронуудай газар дайда, мүн Азиин ба Номгон далайн оршондохи социалис бэшэ гүрэнүүдэй газар дайда хохидолдо срохо байна. Имагтал Ази түби Холбоото Штадуудай ядерна буу зэбсэгые дайнда хэрэглэлгын түрүүшын полигон болоһон юм гээд һануулангүй байхын аргагүй.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Нүхэр КИМ ИР СЕНЭЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэр Константин Устинович Черненко!

Советскэ Союзай Коммунис партиин болон Совет правительствын хүндэтэ хүтэлбэрилэгшэд!

Нүхэдүүд, ханинар!

Манай дүтын хүршэ ба үнинэй соратник болохо Советскэ Союзай ниислэл — Москвада КПСС-эй болон Совет правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй энэ мартагдашагүй уулзалгада байха зол жаргалай манда хүртэһэндэнь, мүн тэдээнтэй нүхэд ёһоной хани барисаанай мэдэрэлээ хубаалдалсажа байһандаа бидэ тон баяртай байнабди.

Танай орондо ерэһэн түрүүшын сагһаамнай хойшо совет нүхэдүүд бидэниие ехэ анхаралаар хүреэлһэн, бидэндэ хүндэмүүшэ зохид угтамжа үзүүлһэн байна. Бидэ аятай зохидшье, һонирхолтойшье аяншалга хээбди. Заха хизааргүй Сибириин газар дээгүүр Москва тээшэ зорижо ябахадаа, социализм ба коммунизм байгуулгын аша туһада совет арад ямар асари ехэ тэмсэл ябуулнаб гэжэ бидэ хараабди. Тэрэ бидэндэ гүн гүнзэгы мэдэрэл түрүүлээ.

Хани халуунаар угтаһанайтнай түлөө, мэнэ һаяхан нүхэр Константин Устинович Черненкын хэлэһэн гайхамшагта, хани барисаанай элшээр нэбтэрэнхэй үгынь түлөө үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан таанадта хүргэхыемни, тэрэшэлэн манай партиһаа, манай правительство болон арадһаа аха дүүгэй хани халуун амаршалга КПСС-тэ, Совет правительствада болон совет арадта дамжуулхыемни зүбшөөгыт.

Манай оронуудай — Корей болон Советскэ Союзай хоорондохи заншалта хани барисаае бүри ехээр бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ, социалис байгуулалтада тэдэнэй туйлаһан сэгнэшэгүй ехэ туйлалтануудай болон түрүү дүй дүршэлэй һургаал совет арадһаа абаха, хоер оронуудай хоорондохи андалдаан ба харилсаа холбооe бүри үндэр дээдэ шатада үргэдхэхэ ба хүгжөөхэ гэһэн һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлтэй бидэ Советскэ Союзда ерээ гээшэбди.

Корей болон Советскэ Союз — эдэ хани барисаата хүршэнэр мүн. Тэдэниие нэгэ гол холбодог гээшэ. Корейн болон Советскэ Союзай арадууд — эдэ ангиин талаар аха дүүнэр, дайшалхы дүтын соратнигууд мүн. Тэдэ хамтын нангин хүсэлнүүдэй болон уг зорилгонуудай аша туһада удаан саг соо хамтадаа тэмсэһэн байха юм.

Корей-совет хани барисаан хадаа бата бэхи ангиин, союзнигуудай харилсаанууд болон нүхэд ёһоной хани барисаанда түшэглэдэг гээшэ. Тиимэһээ тэрэ түүхын гүн гүнзэгы эшэ үндэһэтэй байна.

Манай хоер оронуудай коммунистнууд болон арадууд марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын туг доро үни сагһаа хойшо хамтадаа империалис эзэрхэг түримхэй ябуулга болон колониальна дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүүгээр тэмсэһэн, социализм болон коммунизмын агуу ехэ хэрэгэй илан мандахын тула бэе бэеэ эдэбхитэйгээр дэмжэдэг ба нягта харилсаа холбоотой байһан юм. КНДР болон СССР-эй хоорондохи хани барисаанай ба холбооной харилсаанууд мүнөөшье хүрэтэр, манай оронуудай арадуудай, социализм болон коммунизмын агуу ехэ хэрэгэй аша туһатай зохилдуулагдан, хэлбэришэгүйгөөр хүгжэжэ байгаа.

Урдань совет арад Эхэ ороноо һэргээн бодхоохын түлөө тэмсэлдэнь манай арадта шуһата тэмсэлээрээ туһалһан. Американ империалистнуудай эзэрхэг түримхэй добтолгодо эсэргүү Эсэгэ ороноо сүлөөлэлгын дайнай жэлнүүдтэ, дайнай һүүлээрхи һэргээлгын ба барилгын хүшэр хүндэ үедэ бидэндэ моральна дэмжэлгэ ба материальна туһаламжа үзүүлдэг байгаа. Мүнөөшье тэрэ социализм байгуулхын ба Эхэ ороноо бэеэ даагаад эбэй ёһоор нэгэдүүлхын түлөө тэмсэлдэнь манай арадта эдэбхитэй дэмжэлгэ ба туһа хүргэдэг байна бшуу. Энээн тухай манай арад хэтэдээ һанажа ябадаг. энээнэйнь түлөө баяр баясхалан хүргэдэг юм.

Советскэ Союз — ленинизмын Эхэ орон, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэн мүн.

Ленинизмын туг доро совет арад империалис эзэрхэг добтолгые болон дотоодын контрреволюциин хүсэнүүдэй эсэргүүсэлгые бута сохиһон, социализм байгуулгын шэнэ, хэнэйшье гаргаагүй харгы зам түрүүлэн нээһэн, үни удаан, хүшэр хүндэ тэмсэлэй ашаар өөрынгөө Эхэ оронние, мүнөө бидэнэй хаража байгаа, иимэ ехэ хүгжэнги социалис гүрэн болгоһон байна бшуу.

Нүхэр Константин Устинович Черненко түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунис партиин ударидалга доро совет арад, КПСС-эй XXVI съездын болон партиин ЦК-гай һүүлэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бүримүһэн дэмжэжэ, социализм ба коммунизмын хэрэгэй илан мандахын түлөө тэмсэлдээ ехэ амжалтануудые мүнөө туйлажа байнхай.

Корей арад КПСС-эй ба совет арадай үнгэрһэн үе соо революцида, социализм байгуулгада туйлаһан амжалтануудаар, өөһэдынгөөл амжалтануудта адляар, баясана, хүгжэлтэ түгэс социалис обществые нарижуулан һайжаруулхын түлөө тэмсэлдээ бүри ехэ толотомо амжалтануудые туйлахыень үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ.

Нүхэдүүд, ханинар!

Мүнөө үедэ дэлхэйн шэнэ дайе зайсуулан сараха ба эб найрамдал аршалан хамгаалха ябадал хүн түрэлтэндэ эгээл амин шухала асуудал болоно.

Империалистнуудай бэелүүлдэг эзэрхэг түримхэй, хүсэрхэлгын политикын ба тэдэнэй дай жүрөөдэһэн элдэб ябуулгануудай эсэстэ мүнөө уласхоорондын байдал эгээл түгшүүрилтэй байдалда оронхой, тиигэжэ түби газар дээрэ дэлхэйн шэнэ дайнай бии болохо аюул үдэр ерэхэ бүри улам ехэ болоно ха юм.

Дэлхэйн шэнэ дайе зайсуулан сарахын түлөө, эб найрамдал хамгаалхын түлөө эдэбхитэйгээр оролдохо гээшэ социалис оронуудай арадуудай болон дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы арадуудай урда табигдажа байгаа эгээл шухала ехэ удха шанартай асуудал мүн болоно.

Советскэ Союзай Коммунис парти, правительство болон арад эзэрхэг түримхэй империалис политикада болон шэнэ дайе эхилхэ талаар элдэб ябуулгануудта эсэргүүгээр, Европодо болон бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал ба аюулгүй байдал сахин хамгаалхын түлөө эрид шууд тэмсэдэг юм.

Корейн Ажалай парти болон манай республикын правительство уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхын, дэлхэйн шэнэ дайнай, термоядерна дайнай аюулые усадхахын тула Советскэ Союзай Коммунис партиин болон Совет правительствын бэелүүлжэ байгаа хэмжээнүүдые болон үнэн зүб хараа бодолые эдэбхитэйгээр дэмжэнэ, мүн тэдэниие, бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэнь совет арадтай бата бэхи һаналаа нэгэдэнги байһанаа элирхэйлнэ.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРШОН БАЙДАЛ

Нүхэр К. У. ЧЕРНЕНКЫН хэлэһэн үгэ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

«Хубаагаад, эзэрхэн зонхило» — колонизаторнуудай заншалта онол арга иимэл байгаа. Манай үе сагта империалистнууд арадуудай эб эе таһалалгын, нэгэ оронийе нүгөөдэдэнь үһөөрхэлгын арга онолые хэрэглэдэг байна. Коммунизмда зүрюу харша СЕНТО гү, али СЕАТО гэхэ мэтын бүлэглэлнүүдэй гутамшаг муухайгаар һорнин һалалгын һургаал абама юумэнэй бии байгаашье һаань, Вашингтон—Токио—Сеул гэһэн бүлэглэлдэ адлирхуу милитарис нэгэдэлнүүдые, гурбалжан үгэсөөнүүдые дахинаа тогтоохые оролдоно. Хаа хаанагүй, тусхайлбал, Номгон далай дээрэ иимэ геополитика бэелүүлгые, али бүхы «үүргэ нүлөө үзүүлэлгын эмхинүүдые», «аша туһын зононуудые, сэрэгэй бүлэглэлнүүдые байгуулгые буруушаанабди. Номгон далай бүгэдэндэ хабаатай, тэрэ арадуудай эб эе таһалалгын бэшэ, харин ойртуулан дүтэлүүлгын эб найрамдалай, хани хүршэ ёһоной харилсаанай океан боложо шадаха, болохошье ёһотой.

Япон милитаризмые һэргээхэ, бэхижүүлхэ гэһэн США-гай хараа шэглэл Азидахи байдалые түни түбшэн бэшэ болгохогүй юм аал? Японийе өөһэдынгөө «шэнгээгдэдэггүй авианосец» болгохо хараа бодолтой байһанаа Вашингтондо нюунагүй. Энэ аюултай хэрэг лэ. Ушарынь гэхэдэ, япон милитаризм булимтархы, колонизаторай шэнжэеэ нэгэнтэ бэшэ харуулһан, дайн байлдаануудые оло дахин үүдхэһэн байгаа. Гэхэтэй хамта үһөө хяһаа нэхэһэн үгэнүүд Токиоһоо дахинаа соностоно, ондо оронуудай газар дайдада һанаашархаха ябадал гаргагдана. Угайдхадаа, улам аюултай үндэһэ һуури дээрэ, ядерна буу зэбсэгэй үе сагта түүхын һургаалые дахинаа дабтаха гэһэн һэдэлгэнүүдынь Азиин олохон гүрэнүүдэй һанаагынь зобоонгүй байжа шадахагүйл. Эдэ бүгэдын Японһоо дошье һайн юумэ асархагүй байһаниинь элитэ.

Азиин арадууд ондо ондоо түүхэтэй, ондо ондоо ниитын байгуулалтатай, гэбэшье тэдэнэй үндэһэн аша туһа ниитэ нэгэн байна: амгалан тайбанаар, хани хүршэ ёһоор ажаһууха, хүсэ хэрэглэлгэһээ арсаха, арсалдаата асуудалнуудые, хёмороо зүришэлдөөнүүдые эбэй ёһоор гуримшуулан шиидхэхэ, адли тэгшэ эрхэ ба дулдыданги бэшэ байдал олгохо, бэеэ дааһан байдалаа ба хилэнүүдэйнгээ ойроо хүртэшэгүй байлгые хүндэлхэ, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, али алиндань ашатай туһатай байлгын үндэһэ һуури дээрэ экономическа болон бусад харилсаа холбоое хүгжөөхэ, ниитын хүгжэлтын харгы замые бэеэ даагаад, эрхэ сүлөөтэйгөөр шэлэхэ. Иимэ үндэһэ һуури дээрэ Азиин арадуудай үгэеэ ойлголсожо шадаха байһандань этигэнэбди.

Үнэтэ сагаа алдангүй, Ази түбидэхи байдалые гуримшуулан һайжаруулха харгы замуудые эдэбхитэйгээр, үнэн сэхээр бэдэржэ олохын түлөө Советскэ Союз залан сэхээр тэмсэнэ. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съездын Алас-Дурна зүгтэ этигэл найдал тогтоохо хэмжээнүүдээр эндэхи бүхы оронуудтай хөөрэлдөө үнгэргэхые дурадхаһаниинь мэдээжэ. Тиимэ хэмжээнүүдые бэелүүлгэ бүгэдэ ниитын эб найрамдалай үндэһэ һуурийе бэхижүүлгэдэ нилээд туһалха байгаа.

Корейдэхи, Алас-Дурна зүгтэхи түгшүүрилые һуларуулха талаар шэглүүлэгдэһэн КНДР-эй эб найрамдалта үүсхэлнүүд һайн мэдээжэ. Ази болон Номгон далайн оршондохи гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанда хүсэ хэрэглэхэгүй, нэгэ нэгэндээ добтолхогүй тухай конвенци баталха гэһэн Монголой Арадай Республикын дурадхалые дэлхэйн олониитэ һайшаан угтаһан байна. Зүүн-Урда Азида империализмын ба эзэрхэн зонхилолгын харата ябуулгануудта эрэлхэг зоригтойгоор эсэргүүсэн тэмсэжэ, энэ районой гүрэнүүдэй хоорондо үгэеэ ойлголсохые, харилсаа холбоогоо һайжаруулхые, тэрэнийе эб найрамдалай ба тогтууритай һайн байдалай зоно болгохые уряалдаг Вьетнамай, Лаосой ба Кампучиин бүтэмжэтэй һайн хараа шэглэлые, эб найрамдалта үүсхэлнүүдые гүйсэд дүүрэнээр һайшаанабди. Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүйшүүлэй хүдэлөөн ашатай туһатай бүтэмжэтэй һайн олохон һанал бодол элирхэйлэн табидаг байна.

Советскэ Союз болон Хитадай хоорондохи харилсаан гэхэ мэтэ шухала нүхэсэл Ази түбидэхи байдалай хүгжэлтэдэ горитой ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ бодомжолнобди. Гурбадахи оронуудай хабаадалгагүйгөөр эдэ харилсаа холбооной гуримшуулан һайжаруулагдахын түлөө манай орон залан сэхээр тэмсэнэ. Совет-хитад харилсаанай һайжаралгын, дайе зайсуулан сарахын түлөө арадуудай тэмсэлдэ КНР-эй хабаадалсалгын уласхоорондын хэрэгүүдтэ социализмын үүргые дээшэлүүлхэ, эб найрамдалай хүсэнүүдэй байдалые бэхижүүлхэ арга олгохо байһаниинь дамжаггүй.

Ямар нэгэн конференцеэр гү, али хэлсээгээр Ази түбиин асуудалнуудые богонихон саг соо шиидхэжэ болохо юм гэнэ бэшэбди. Гэбэшье тэрэнийе эхилхэ хэрэгтэй. Корей арадай оньһон үгэ дотор хэлэгдэдэгэй ёһоор, мянган ли зам түрүүшын алхамһаа эхилдэг.

Хүндэтэ нүхэр Ким Ир Сен!

Хүндэтэ корей ханинарнай!

Совет хүнүүдэй бүхы һанал бодолой амгалан тайбан байгуулалтада хандуулагдадагыень Таанад манай орондо ерээд байхадаа этигэн найдаха аабзат гэжэ һанабаб.

Империализмын тон аюултай политикада харгыень хааха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, арадуудта энхэ тайбан байдал хангаха гэшэ уласхоорондын оршом соо манай бэелүүлдэг гол хүсэлэл оролдолгонууд болоно. Советскэ Союз сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые оролдоногүй. Гэхэ зуура али бүхы эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта шанга харюу сохилто үгэхын тула өөһэдыгөө хамгаалха хүсэ шадалаа түгэс хэмжээндэ байлгахые оролдохобди. Бидэ түүхэтэ түйлалтануудаа, манай гүрэнэй аша туһые, мүн союзнигуудайнгаа аша туһые, аюулгүй байдалые хамгаалжа шадахабди. Энэ талаар хэншье һэжэглэхэ ёһогүй.

Мүнөө үе саг орёо, түгшүүрилтэй байна. Эб найрамдалай ба хүгжэлтэ дэбжэлтын бүхы хүсэнүүдэй — социалис оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай, национально-сүлөөрэлгын, империализмда эсэргүү хүдэлөөнэй хамтаараа, бата жагсаалтайгаар тэмсэхэ гэшэ хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала байна.

Корейн Ажалай партиин тодорхойлһон социалис байгуулалтын түсэбүүдые бэелүүлгэдэ корей арадай шэнэ ехэ амжалтануудые түйлахыень бүхы зүрхэ сэ нэбди. Корей ар рамдалта, демо гэ гүрэн болох ень хүсэнэбди.

Совет болон дай, манай ор тинуудай, прав хани барисаа холбооё саашад бэхижүүлхын түл щество байгуул рамдал ба арад байдалые хамга эй болон КНДР- дэлэй түлөө!

Корейн Ажалай тральна Комитет на секретарь, Президент нүхэр нэй элүүр энх жалта түйлахын

КНДР-эй парти делегациин гэш энхын түлөө!

Эндэ байһан б энхэ мэндэ ябаһ хундага үргэхые гыт.

Удаань Ким Ир лэбэ.

Нүхэр КИМ ИР СЕНЭЙ хэлэһэн үгэ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые һуларуулхын ба дэлхэйн шэнэ дайнай аюулые зайсуулан сарахын тула Азида болон Корейн хахад арал дээрэ шахардуу шанга байдал усадхаха гэшэ шухала удхатай.

Корейн Ажалай парти болон манай республикын правительство шахардуу шанга байдал һуларуулха, Корейн хахад арал дээрэ дайнай аюулые сараха зорилготойгоор ороноо эбэй ёһоор нэгэдүүлхэ гэһэн хараа шугамые хэлбэришэгүйгөөр баримталдаг юм.

Эндэ һаяхан манай парти болон республикын правительство КНДР, США болон Урда Корейн хоорондо гурбан талын хөөрэлдөө хэхэ тухай шэнэ дурадхал оруулаа. Энэ дурадхалай гол зорилгонь гэхэдэ, Корейн хахад аралда шахардуу шанга байдал һуларуулха ба дайнай аюулые сараха, тиигэжэ оронойнгоо бэеэ даагаад эбэй ёһоор нэгэдэхэ эрхэ байдал ба арга нүхэсэл байгуулха зорилго болоно. СССР-эй болон дэлхэйн бусад олон оронуудай правительствэнууд болон арадууд мүнөө ороноо эбэй ёһоор нэгэдүүлхэ ба гурбан талын хөөрэлдөө үнгэргэхэ гэһэн манай дурадхалнуудые эдэбхитэйгээр дэмжэжэ байнхай.

Аха дүү совет арадай болон дэлхэйн түрүү үзэлтэй арадуудай эдэбхитэй дэмжэлгээр бидэ Эхэ ороноо нэгэдүүлхэ гэһэн агууехэ хэрэгээ, энэ гайхамшагта национальна хүсэд эрмэлзэлээ эбэй ёһоор заатагүй бэелүүлхэбди гэжэ бидэ гүнзэгыгөөр этигэнэбди.

Коммунизм — хүн түрэлтэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүй мүн. Социалис болон коммунис обществые байгуулха гэшэ социалис оронуудай партинууд болон гүрэнүүдэй шухала революционно уялга мүн болоно.

Социализм ба коммунизм амжалтатайгаар байгуулгын аша туһа хадаа, өөһэдынгөө арадай зохёохы хүсэнүүдые зүбөөр эмхидхэхын ба элсүүлхын хажуугаар, эдэ оронуудай уласхоорондын эмхидэл ба харилсаа холбоое бэхижүүлхэ эрилтэ социалис оронуудта табина гэшэ.

Социализмын хүсэн — нягта жагсаал ба харилсаа холбоон мүн. Социалис оронууд имагтал нягта жагсаалаа, харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэдээ, тэдэнэй алишье орониинь империалистнуудай экономическа блокада болон гансаардуулгын элдэб ябуулгануудые үгы хэжэ, социализм амжалтатайгаар байгуулжа шадаха байна. Харин социализмын бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлэй ба нягта жагсаалай булигдашагүй хүсэ шадал лэ империализмын нэгэдэмэл хүсэнүүдтэ эсэргүүсэжэ шадаха байна бшуу. Манай парти болон правительство аха дүү социалис оронуудтай нягта жагсаалтай ба харилсаа холбоотой байха хэрэгые шухала удха шанартайда тоолодог, тэдэнэй саашадаа бэхижэхын ба хүгжэхын тула өөрынгөө хүсэл оролдолго гаргадаг, манай орон дотор социализм байгуулгаа амжалтатайгаар ябуулжа, бүхы социалис хүсэнүүдэй хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ өөһэдынгөө хубитые оруулхын тула тэмсэдэг байха юм.

Манай орон дотор социализм амжалтатайгаар байгуулхын аша туһада, бүхы социалис хүсэнүүдэй саашадаа бэхижэхын тула манай парти болон правительство Советскэ Союзтай болон бусад социалис оронуудтай хани барисаагаа, жагсаалаа, харилсаа холбоогоо саашадаашье хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөхэ юм.

Энэ айлшалалгынгаа үедэ бидэ КПСС-эй болон Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэй али алиндаа аша туһатай олон асуудалнуудые, тэрэ тоодо хоёр оронуудай хоорондохи хани барисаан болон холбооной харилсаануудые бүхы талаарнь, али болохоор үргэдхэхэ ба хүгжөөхэ ашаг үрэтэй арга замууд тухай асуудалнуудые, мүнөөнэй уласхоорондын байдалай асуудалнуудые үнэн сэхээр зүбшэн хэлсэлгэ хадаа нүхэд ёһоной хани барисаанай ба этигэл найдабариин талаар манай мэдэрэлые бүри гүнзэгырүүлхэ байха гэжэ бидэ найданабди.

СССР-тэ манай ерэлгэ, хоёр оронуудай — Корейн болон Советскэ Союзай арадуудай этигэл найдабарида харюусаха зуураа, гайхамшагта үрэ дүнгүүдые үгэхэ, мүн шэнэ үндэр шатада Корей-Совет заншалта хани барисаанай хүгжэлтын түүхэтэ ушар болохо гэжэ би этигэнэб.

Эндэ манай дүтын ханинартай, КПСС-эй болон Совет правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй аятай зохидоор сагаа үнгэргэхэ арга боломжын бидэндэ олдоһон ушараар би ехэтэ баясанаб.

Корей болон совет арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын хани барисаанай болон нягта жагсаалай түлөө!

Советскэ Союзай Коммунис партиин ба Совет Социалис Республикануудай Союзай һалбаран мандахын, тэрэнэй бэхижэхын ба хүгжэхын түлөө!

Социалис оронуудай болон уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлэй ба нягта жагсаалай түлөө!

Бүхы дэлхэй д рамдалай түлөө!

Хүндэтэ нүхэр Устинович Черн энхын түлөө!

КПСС-эй болон вительствын хүт нүхэдэй элүүр эн

Эндэ байһан болон ханинарай түлөө!—хундагаа зүбшөөгыт.

• • •

Нүхэд К. У. Чер Ким Ир Сенэй нүүд ехэ анхарал нагдаһан, үни удаа һэн альга ташалг һан байна.

Обед халуун барисаанай орш үнгэрөө.

АРГА БОЛОМЖОНУУДАА ЭЛСҮҮЛЭН

Байгал-Амарай түмэр замай барилгые болзорһоонь урид, Агууехэ Октябриин 67 жэлэй ой болотор барижа дүүргэхэ гэһэн эрмэлзэлтэй БАМ-ай хэдэн мянган хүдэлмэришэд бүхы арга боломжонуудаа элсүүлэн габшагайгаар хүдэлжэ байна.

Барилга - хабсаралгын 694-дэхи поездын Василий Николаевич Шестаевай хүтэлбэрилдэг бригада 783-дахи километртэ уһа урадхуулха соргонуудые хабсаргана. Тус бригада СМП дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ шалгаржа гараһан юм. Коммунист В. Н. Шестаев КПСС-эй Баунтын райкомой бюрогой гэшүүнээр һунгагданхай.

Түмэр замай далан дээрэ хайр шорой хурдан түргэнөөр адхалга хадаа мүнөө рельс табиха үедэ тон шухала асуудал болонхой. «Запбамстроймеханизация» трестын нүүдэл - оньһожоруулагдамал 137-дохи колоннодо элдэб түхэлэй хүсэтэ техникэ олоор ашаглагдана. Виктор Михайлович Паршин «Э-652» түхэлэй экскаваторта бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ байнхай. Тэрэ Александр Демидов туһалагшатаяа эртэ үглөөнһөө үдэшын боро хараан болотор түмэр замай далан дээрэ дунда зэргээр 800—1000 кубометр шорой гаргана.

Таксимоһоо зүүлжэ Витим мүрэн хүрэтэр харгыгаар ябахадаа барилгашадтай, газар тэһэлэгшэдтэй, түмэр замай далан бэлэдхэгшэдтэй, нүүдэл - оньһожоруулагдамал колоннонуудай хүдэлмэришэдтэй уулзахадамнай, һали-боли хүдэлжэ байһан хүнүүд үзэгдөөгүй бэлэй.

— Би Байгал-Амарай түмэр замай барилгада арбадахи жэлэй хүдэлжэ ябанаб,— гэжэ 694-дэхи СМП-гэй начальник А. П. Малинников хөөрэнэ. — Партиин ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, түсэбһөө гадуур ажалай бүтээсэ 1,2 процентээр дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ сэн 0,6 процентээр нэмээжэ хямдаруулха гэһэн уялгаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнабди.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: барилга-хабсаралгын 694-дэхи поездын бригадир В. Н Шестаев; түмэр замай далан баригдажа байна; нүүдэл-оньһожоруулагдамал 137-колонныл экскаваторщик В. М. Паршин ажал дээрээ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото-текст.

ҮНДЭР ДЭЭДЫН ШАГНА

КАРАГАНДА. (ТАСС). Социалис байгуулалтада ажалшадай алдар габьяатай байһанайнь, ороноо индустрижүүлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэһэнэйнь, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда немец фашис булимтарагшадые һамна бута сохилгодо горитой хубитаяа оруулһанайнь түлөө Караганда хотые Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаба. Городой 50 жэлэй ойдо, тэрээндэ үндэр дээдын шагнал барюулалгада зорюулагдаһан партийна, совет, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдтэй, ажалшадтай хамта Казахстанай Компартиин горкомой ба арадай депутадуудай городской Соведэй баярай суглаан майн 22-то эндэ болобо.

Сугларагшадта халуун дулаанаар угтагдажа, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев суглаан дээрэ үгэ хэлээ. Нүхэр К. У. Черненкын үмэнэһөө тэрэ Эхэ ороной үндэр дээдын шагналаарнь карагандагайхидые, дайнай ветерануудые үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

Сугларагшадай нэрьемэ альга ташалга доро Д. А. Кунаев городой тугта Ажалай Улаан Тугай орд

Үндэр дээдын городой экономи циальна хүгжэлт анхарал оролдо һанайнь түлөө үгэ хэлэгшэд тельствадаа гүн баяр баясхалан

КПСС-эй Цен тедтэ, СССР-эй ведэй Президи Министрнүүдэй С эй ЦК-гай Ген тарь, СССР-эй В дэй Президиум К. У. Черненкэд амаршалгын бэ суглаанда хаба дэбжэлтэтэйгээр

УЛАСХООРОНД VIII КИНОФЕСТИВАЛЬ НЭ

ТАШКЕНТ. (ТАСС). Азиин, Африкын ба Латиин Америкын оронуудай уласхоорондын VIII кинофестиваль баяран оршон байдалда Ташкентдэ, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ СССР-эй Арадуудай хани барисаанай ордон соо нээгдэбэ. Совет болон гадаадын киноискусствын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, национальна кинематографинуудай хүтэлбэрилэгшэд, республикын олониитын түлөөлэгшэд эндэ сугларһан байгаа.

Уласхоорондын VIII кинофестивальда хабаадагшадта, айлшадта нүхэр К. У. Черненкын эльгээһэн амаршалгые сугларагшад нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаба. Узбекистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. Б. Усманходжаев амаршалгые соносхон уншаа. Киногой хуралдаанда анхаралаа хандуулһанайнь түлөө, гурбан түбиин экранай мастернуудта зорюулагдаһан һайн һайхан хүсэлэнгүүдэйнь, халуун дулаан үгэнүүдэйнь түлөө тэрэ харалгада хабаадагшадай болон айлшадай үмэнэһөө Константин Устинович Черненкэдэ баяр баясхалан хүргэбэ.

Азиин, Африкын ба Латиин Америкын оронуудай түрүү үзэлтэй киноискусствын түлөөлэгшэдые Ташкент наймадахяа хүндэмүүшэ халуунаар угтаба. Һүүлэй хоёр жэлэй хугасаа соо байгуулһан эрхим һайн зохёол бүтээлнүүдээ харуулхын, дүй дүршэлөө халан абалсахын, һанал бодолоо хубаалдахын, дэлхэйн арадуудай хуби заяан тухай хэлсэхын тула энэрхы һайхан гүн сэдьхэлэй, социальна үнэн зүб байдалай түлөө тэмсэлшэд эндэ сугларба. Искусствын эгээл олоной хабаадалгатай зүйлдэ тэдэнэр бэлиг шадабаряа, урма зоригоо, бүхы ами наһаяа зорюулна бшуу. Арадуудай хоорондо үгэеэ ойлголсолгые, этигэл найдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэр бүхы хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа элсүүлнэ.

«Эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын ба арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө!» — гэһэн Ташкентын фестивалиин арюун һайхан уряа дотор экранай уран бэлигтэнэй хүсэл эрмэлзэлнүүд нэбтэрэнхэй. Һайн һанаатай хүнүүдэй хүсэл эрмэлзэлые, һанал бодолые элирхэйлэн харуулха зуураа, энэ уряа бүхы дэлхэйн улад зоной анхарал татана, һонирхол үүсхэнэ.

Дэлхэйн зуугаад ороной эльгээгдэмэлнүүд, уласхоорондын ба национальна эмхинүүдэй — ООН-ой, ЮНЕСКО-гэй, Палестиные сүлөөлхэ, Чилиин патриотическа хүсэнүүдэй ба Сальвадорой патриотическа хүсэнүүдэй, Урда Африкын национальна конгрессэй (АНК), СВАПО-гой эмхинүүдэй түлөөлэгшэд энэ фестивальда хабаадана. Фестивалиин афиши үргэн ехэ байна. Энэнь уласхоорондын оршом соо тэрэнэй нэрэ хүндын дээшэлһые элирхэйлэн харуулна. Кинематографиин үргэнөөр хүгжөөгдэһэн гүрэнүүд, мүн тэрэнэй һаял хада хүгжөөгдэжэ байһан оронууд өөһэд өөһэдынгөө искусствые эндэ табижа харуулха аргатай юм. Киноискусствын хүдэлмэрилэгшэд энэ фестивальда хабаадахадаа, өөһэдынгөө мэргэжэл шадабарийе харуулха, бусадһаа дүй дүршэлыень халан абаха аргатай байна.

Эб найрамдал ядерна дайнай суулан сарахын түрэлтэнэй жарга тэ һайхан ерээд түлөө тэмсэлдэ гэдэг үүргые Та лодог харалга түрүү үзэлтэй ствын хараа бод жүүлдэг байха

Энэ жэлэй фе со өөрын шэнжэ рэ Узбегэй ССР- кистанай Компарт лагдаһаар 60 жэлдэ боложо жэлэй кинофести гаад ороной 250 һайханай, барим гони хэмжээнэй харуулагдаха юм.

• • •

Фестивалиин комитедэй түрүү бегэй ССР-эй дэй Соведэй орлогшо С. У. СССР-эй Госкино лэгшэ Ф. Т. Ер эй Кинематогра холбооной правле дэхи секретарь жанов, Ташкен тын түлөөлэгшэд нээгдэһээрнь тэр дагшадые халуу шалаад, зохёох жалтануудые түй сэбэ.

СССР-эй ба Узб эй Гүрэнэй гимн нэ. Иигэжэ улас VIII кинофестива

Фестивальда болон айлшад нэй памятнигта, солдадай хүүр сэсэгүүдые таби

ЕРЭЭДҮЙН ТҮЛӨӨ ОРОЛДОНОБДИ

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ — ҮНДЭР УРГАСАДА

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй болон СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин шиидхэбэринүүдэй удха шанарые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр К. У. Черненкын хэлэһэн элидхэл соо тодорхойлогдоһон зорилгонуудай айхабтар шухала байһые юугээршье сэгнэхын аргагүй. Эдэ документнүүдые аяар холын Захааминай районой Харацайн совхозой ажалшад угаа хүндэтэйгөөр угтан абаһан, халуунаар дэмжэһэн байна. Мүнөө нютагай хүн зоной, механизатор, тарияашадай хоорондо хэлсэжэ ябаһан юумэниинь эдэ бүгэдэдэ зорюулагдана ха юм.

Ойрын сагта оронойнгоо хүн зонийе эдеэ хоолой зүйлнүүдээр найдамтайгаар хангаха гэшэ ганса экономическа бэшэ, мүн социально-политическэ удха шанартай үндэһэн шухала зорилго мүн шуу. Ушар иимэһээ ажалша коллектив бүхэн, хүн бүхэн хадаа Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсаха ёһотой ха юм.

Манай совхоз хадаа мал эрхилдэг гол шэглэлтэй ажахы юм. Нютагаймнай эрхэ байдалһаа, сагай уларилһаа үхэр мал үсхэбэрилхэ, эдэнэй ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгэй сэхэ дулдыдаха байһаниинь элитэ. Тиимэһээ эдэ бүгэдые ойлгоһон, мэдэрһэн тарияашад хабарай сагые зүбөөр хэрэглэхые оролдодог гэшэ.

«Хабар жэлые тэжээдэг» гэжэ хүдөөгэй зоной хэлсэдэгын дэмы бэшэ. Хабартаа һайнаар ажаллаһан механизаторнууд, луговодууд баян ургаса хуряадаг гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Энэ талаар хабарай һайхан сагта тарияалангай, сабшалангай, бэлшээриин үрэжэл дээшэлүүлжэ, үндэр ургаса абахын тула газараа һайнаар үтэгжүүлхэ, саг сооньуһалха, посхоод бариха, бии байһанаа заһабарилха, сабшалангаа сэбэрлэхэ, дээгүүрнь элдүүрилхэ хүдэлмэрийе хурдан түргэнөөр ябуулха тушаа КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй, ВЛКСМ-эй обкомой баталан абаһан тогтоолоор мартын 20-һоо июниин 20 болотор габшагай ажалай гурбан һара республика дотор соносхогдоһон байна. Энэшье шухала хэмжээн манай ажахыда саг соогоо ябуулагдажа эхилээ. Илангаяа газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай гурбан һарын туршада хэхэ юумэмнай угаа ехэ.

Мүнөө манай тарялан болон сабшалан һайжаруулха тусхай оньһожоруулагдамал отряд тэжээлэй ургамалнуудые тариха, полинууд дээрэ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байна. Һүүлэй дүнгөөр совхоз дотор бүхыдөө 2860 тонно нютагай үтэгжүүлгэ гаргагдаа гэхэ гү, али түсэб 71 процент дүүргэгдээ. Энээнэйнь 2169 тонно нуга сабшалан дээрэ шэрэгдэбэ.

Мүн лэ тарияашаднай эдэ үдэрнүүдтэ полинууд дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ зөөжэ байнхай. Мүнөө эдэнэр 225 гектар тарияаланда 67 тонно үтэгжүүлгэ оруулһан байна.

Тус отряд габшагай гурбан һарын туршада шэрэхэ нютагайнгаа болон минеральна үтэгжүүлгые июнь һарын тэн болотор заатагүй дүүргэхэ хараална.

Март һарын эхинһээ ажахын луговодууд сабшалангаа хорёолхо һургаагуудые бэлдэжэ эхилээ һэн. Эдэнэр мүнөө 4100 һургаар бэлэдхэжэ, түсэбөө хоёр дахин үлүүлээ. Тиигээд үнгэрэгшэ һарын эхинһээ нуга сабшалангаа уһалжа эхилээ. Энэ шухала хүдэлмэридэ луговодуудай 9 звено хабаадуулагдажа байна. Һүүлэй дүнгөөр бүхыдөө 382 гектар сабшалан уһалагдаа. Байгша ондо 840 гектар газар, тэрэ тоодо 552 гектар сабшалан уһалууриин системэһээ, 238 гектар газар бүлүүр станцяар гурба дахин ундалуулагдаха түсэбтэй. Эдэ үдэрнүүдтэ бүлүүр 3 станци түхэреэн сүүдхэдэ таһалгарягүй хүдэлгэгдэжэ байна. Совхозой нэгэдэхи отделениин Б. З. Лубсановай дааг нэгэдэхи звеногойхид Баглаха, Онголойн 50 гектар сабшалан, Ангайн нугын 7 гектар тарияалан уһдалуулба. Харин А. Ц. Цыбиковэй хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд 130 гектар, Д. Г. Дансаруновай ударидадаг коллектив 196 гектар газарнуудаа һайрамаар нэгэ дахин уһалжа дүүргэхэнь. Ц. А. Дамдиновай, А. Х. Хазагаевай, Н. Б. Базаровай болон бусадай даадаг луговодуудай звенонууд нуга сабшалангаа һаяхан уһалжа эхилээшье һаа, даалгагдаһан участогуудаа жэгдэ һайнаар ундалуулха гэжэ оролдоно. Уһалууриин системэһээ мүнөө дүн хамта 12 гектар тарияалан, 214 гектар нуга сабшалан амидаралта уһаар ундалуулагдаба.

Нуга сабшалангай хүрьһэн жэл бүри һалхинһаа муудажал байдаг. Энээнийе харада абажа, байгша ондо 150 гектар газарайнгаа хүрьһые үндэһөөрнь һайжаруулха хүдэлмэри ябуулхабди. Мүнөө энэ хэрэгээ эхилээдүйшье һаа, һаядаа газарайнгаа һайсахан гэдэһэн хойноонь энэ хүдэлмэрээ захалха һанаатайбди.

Газарай үрэжэл һайжаруулха энэ халуун хаһын туршада үшөө юун хэгдэхэ гэхэдэ, 150 гектар сабшалан шулуу шохойһоо, бургааһа модонһоо сэбэрлэгдэхэ, 200 гектар газарай хүрьһэн борнойлогдохо ёһотой. Мүнөө энэ талаар 102 гектар сабшалан сэбэрлэгдээ, 15 гектар сабшалан борнойлогдоо.

Тэрээнһээ гадуур районой «Сельхозхимия» нэгэдэлэй оньһожоруулагдамал отряд манай ажахыда 1774 тонно наг шэбхэ шэрэжэ үгөө.

Габшагай гурбан һарын туршада хэгдэхэ хүдэлмэридэ мүнөө 22 хүн хүдэлнэ, 5 трактор хабаадуулагдана, бүлүүр 3 станци хүдэлгэгдэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар байгша ондо газар тарияалангай үрэжэл саашадань дээшэлүүлжэ үндэр баян ургаса хуряажа абаха зорилготойбди. Ушар иимэһээ тогтууритай ургаса абахын тула тарияалан болон сабшалангаа саг сооньуһалха, үтэгжүүлхэ, хабарай тарилгаяа богони болзорто һайн шанартайгаар үнгэргэхэ шухала гэжэ бидэ ойлгонобди. Республика дотороо газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай гурбан һарын соносхогдоод байхада, энэ болзороо хүсэдөөр хэрэглэжэ, баян ургасын найдамтай үндэһэ һуури табиха гэшэнь мүнөөдэрэй гол зорилго болоно.

Хабарай тарилгада хүсэд дүүрэн бэлдээбди. Үрэһэ хүрэнгэ бүхыдөө сэбэрлэглэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдөө. Хүрьһэ элдүүрилхэ, таряа тариха машина, техникэ гүйсэд заһабарилагдаа.

Саашань нэгэ нарядаар, хамтын подрядай гуримаар хүдэлжэ, энэ жэлдэ абаһан социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэхын түлөө оролдохобди.

М. БАДМАЕВ,
Захааминай районой Харацайн совхозой ахамад инженер-гидротехник.

ЭРДЭМТЭД - ХИМИГҮҮДЭЙ ХУРАЛДАА

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Ородой агуухэ эрдэмтын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан юрэнхы ба прикладной химеэр Менделеевэй XIII съезд эндэ нээгдэбэ.

Съездэ хабаадагшадта, айлшадта КПСС-эй Центральна Комитедэй эльгээһэн амаршалгые сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаһан байгаа. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, партиин Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь Л. Н. Зайков тэрэнийе соносхон уншаа.

Эсэгэ ороной химиин хүгжэлтэдэ Д. И. Менделеевэй элитэ ехэ үүргэ дүүргэһэн тухай, мүнөөнэй эрдэм ухаанай гол шухала нуудые шиидхэлг суртал һургаалнууд нүлөө үзүүлжэ хай, ороной арад хүгжөөлгэдэ эрдэм гүүдэй оруулһан хай съезд дээрэ шэд дэлгэрэнгыгээ һон байна.

ЗЭДЭ, БОРЬЕОГООР ЗЭДЭЛЭЭЛ ЖАРГАЛАЙ ДУУН

Буряадай литература, искусствын үдэрнүүдтэ зорюулагдаһан хуудаһан

тулжүүлжэ байнхай. Түрүүшүүлэй зэргэдэ Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Г. Л. Рабдаев, Р. С. Дампилов, Ю. А. Намсараев, С. Ч. Бальжиев гэгшэд ябана.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб манай районой ажалшад амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Мал ажалай бүхы зүйлэй продукциие гүрэндэ худалдаха талаар гурбан жэлэй даабариие район дүүргэжэ шадаа. Илангаяа амжалтатайгаар «Мир», «60 лет Октября» колхозуудай, «Октябрьский» болон Оёорой совхозуудай ажалшад хүдэлнэ. Бүхэроссин социалис мүрысөөндэ ехэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө районмнай РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна.

АЖАҺУУДАЛАЙ хэрэглэмжэ хангаха талаар район соо ехэ юумэн хэгдээ, хэгдэнэшье. Зэдэдэ мүнөө юрэнхы һуралсалай 29 һургуули, профессионально-техническэ училищи, 8 больница болон 26 фельдшерскэ пункт, соёлой 87 гуламта, тэрэ тоодо 38 кинозал, 34 библиотекэ, хүгжэмэй хоёр һургуули гэхэ мэтэнүүдтэ соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулагдана. Районой түб һуурин—Петропавловкада манай республика соо эгээн уужам соёлой-спортивна комплекс ашаглагдана.

Соёлой хүдэлмэридэ районой партийна организаци саг үргэлжэ анхаралга хандуулжа байдаг юм. Ажалшадтай нягта холбоотойгоор, тэдэнэрэй ухаан сэдьхэлдэ удха түгэлдэр соёлой баялигые дамжуулха гэжэ оролдонобди. Соёлой 140 гаран хүдэлмэрилэгшэд хүн зониие уран һайханай аргаар хүмүүжүүлхэ харюусалгатай ажал ябуулна. Тэдэнэрэй 25-ниинь дээдэ эрдэмтэд, жараад соёлшод тусхай дунда мэргэжэлтэй юм. Районой клубуудта, соёлой байшангуудта эмхидхэгдэһэн 124 кружогто хоёр мянга гаран хүн хабаадана. Кино-фотостуди, баледэй студи, хүгжэмэй ерадай инструментнүүдэй оркестр, мүн соёлой университет, соёлой хүүгэдэй клуб, «агитбригаданууд, фольклорно ансамбльнууд гэхэ мэтэ янза бүриин шэглэлтэй, онсо өөрын шэнжэтэй уран һайханай зохёохы хүдэлмэри районой тосхон, һууринуудта ябуулагдана. Гушан агитбригада тус тустаа өөрын репертуартай малшад, таряашадта айлшална. Зэлтэрэй хасагуудай хоор, Алцагай «Дэбисэнэб» гэһэн фольклорно ансамбль бүхэроссин харалгада хабаадаһан габьяатай.

Колхоз, совхоз бүхэнэй экономикын болон соёлой үдэрнүүд райондо үнгэргэгдэдэг болонхой. Заншалта эдэ үдэрнүүдтэ ганса үйлэдбэриин хэрэгээр тоосодог бэшэ, мүн ажахынхид соёлой талаар бэлиг шадабаряа харуулдаг юм. Экономико болон соёлой хүгжэлтэнүүд хоорондоо нягта холбоотой, бэе бэеһээ дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ. Социальна хүгжэлтын жэшээ болгон Оёорой совхозые абаад үзэхэдэ, энэ ажахы тосхоноо болбосон түхэлтэй, жэшээтэ түб болгохо зорилго урдаа табиба. Тусхай проектээр архитектурна һайхан шэнжэтэй, мүнөө үедэ манай республикада үшөө үзэгдөө, харагдаагүй түхэлэй ордон байшангуудые һаяар барижа эхилхэнь. Соёлой спортивна комплекс шэнэ Оёорой шэмэглэл болохо юм. Түйлай ехэ энэ барилгада 12,5 миллион түхэриг һомологдоо.

Манай райондо һаяхана үнгэргэгдэһэн литературын болон искусствын үдэрнүүд зэдынхидэй ажабайдалда горитойхон үйлэ хэрэг болобо. Искусствын эмхи зургаануудай, зохёохы холбоонуудай коллективүүд бэлиг түгэс концерт, зүжэгүүдээрэе, дуу, шүлэгүүдээрэе манай ажалшадай урма зоригые бадаруулжа, саашанхи амжалтануудта зоригжуулаа.

П. БАЛЬЧУГОВ,
КПСС-эй Зэдын райкомой хоёрдохи секретарь.

БОДОТО ГЕРОЙНУУДЫЕ ЗУРАГЛАН...

Ажалшадай ажабайдалтай ойро дүтын харилсаа холбоотойгоор зохёохы хүдэлмэри ябуулха гэбэл, арад зоной дунда саг үргэлжэ ябажа, ажал хэрэгүүдтэйнь танилсажа, шэнэ геройнуудые олохо, мүнөө үеын гайхамшагта хэрэгүүдые бодотоор харуулха зорилго литература, искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй урда байха ёһотой гэжэ һананаб.

Манай гэр бүлэдэ айлшадаар Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрайхид буужа ерээ. Энэ коллективэй зохёохы ажалтай зарим тэды танил гээшэб. Улаан-Үдэ ошохо тумаа заатагүй буряад драмын зүжэг хараха гэжэ оролдодогбди. Мүнөө үеын ажабайдалда зорюулагдаһан А. Ангархаевай, Д. Эрдынеевэй, Г. Дашабыловай, Д. Дылгыровэй зүжэгүүдые хараһан байнаб. Манайда айлшалжа ерэһэн М. Жапхандаев, Д. Сангажапова болон бусадай бэлигтэй наада хаража, баясаһаншье байхаб. Юрэдөө бүлөөрөө бидэ искусство, литературада дуратайбди. Арбан нэгэн хүбүүд, басагадаймнай алиншье гэлтэгүй, дуу, шүлэгүүдээр, уран зурагуудаар, театраар һонирходог. Хото городто һурахадаа, иимэ тиимэ зүжэг хараабди, концертдэ ошообди, уран зурагай выставкэдэ абынгаа дүрэ зураг хараад, хажуудахи нүхэдтөө, омогорхон хэлээбди гэжэ бэшэгүүд соогоо тэдэмнай дуулгадаг байгаа.

Артистнартай уулзахадаа, нүхэр ёһоор хөөрэлдэхэ зуураа, ажабайдалай шухала асуудалнуудта зорюулагдаһан зохёолнуудта хандажа, ажалша зоной һонирхолтой образуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн зүжэгүүдые харуулагты гэжэ һанамжаа хэлээ һэм.

Уран зураашадтай нүхэсэдэгби. Мэдээжэ зураагша А. Сахаровская манай Зэдээр ябажа, уран һайхан зурагуудые бүтээгээ бэлэй. Тиихэдэ РСФСР-эй арадай уран зурааша Даша-Нима Дугарович Дугаров манайда гурбан жэлэй туршада ерэн, ошон минии портрет зураа һэн. Хани нүхэд боложо хөөрэлдэн, уран зурагай искусствын нюусануудтай зарим тэды танилсааб. Тэрэ зурагаа Д-Н. Дугаров һаяхан манай районой Соёлой ордондо бэлэглээ.

Дуушадшье саг үргэлжэ ябажа байдаг. Холын отарануудай хонишодые мартангүй, уран һайханай талаар эрилтыень ханган, манай совхозойшье агитбригада концерт наада харуулдаг һайн заншалтай болоо. Иимэ харилсаа холбоотойгоор зохёохы ажалдаашье, үйлэдбэридөөшье шадабари бэлигээ зорюулая.

Г. РАБДАЕВ,
Борьёогой совхозой хонишон, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат.

НАРИН БҮТЭЭЛ, ХАТАРНУУД

Республикын Уран зураашадай холбоонов түлөөлэгшэд өөһэдынгөө бүтээлнүүдэй выставкые Петропавловка тосхоной Соёлой ордон соо дэлгэжэ, нютагайхидай «нюдэнэй хужар» болгоһон байна.

КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр С. Б. Жаргалов уран зураашадай, һиилүүршэдэй болон мүнгэшэ дархашуулай зүйлнүүдые олоор харуулһан выставкые нээхэ үедөө, ажалай түрүүшүүлэй арюун һайхан дүрэ зурагуудые мүнхэлэн бүтээхыень, ажабайдалые үнэн зүбөөр зураглан харуулхыень уран гартаниие уряалаа һэн.

Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша Максим Балсанович Эрдынеевэй урлаһан, дархалһан зүйлнүүд манай республикын олониитэдэ үндэрөөр сэгнэгдэдэг болонхой. Мүнөөшье эндэ табигдаһан нүхэр Эрдынеевэй мүнгэн ооһортой буряад хутаганууды, бугааг, бэһэлиг, һиихэнүүдые выставкэдэ ерэгшэд хужарлан хаража, автораа һонирхоһон асуудалнуудтаа харюу, зүбшэлнүүдые абаба.

Выставкын нээгдэһэн ехэ зал соо РСФСР-эй арадай уран зураашад Д-Н. Дугаровай, А. Сахаровскаягай, А. Казанскиин болон РСФСР-эй габьяата уран зурааша, Советскэ Союзай Герой Г. Москалевой, мүн бусадай үргэншье, багашье хэмжээнэй зураг бүтээлнүүд олоор табигдаа. Дурсагдагша нүхэд Зэдэ нютагай темэдэ олон бүтээлнүүдые зорюулһан байдаг.

Уран зураашадай холбооной түлөөлэгшэд Зэдын ажалшадта дүн хамта 60 гаран зураг, 40 гаран уран бүтээлнүүдые абаашажа харуулһан байна.

Зүүн зүгэй арадуудай «Лотос» гэжэ хатарай ансамблиин 13 түлөөлэгшэд районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой, Алцагай, Борьёогой совхозуудай, мүн Петропавловка һууринай ажалшадта концертнүүдые харуулаа. «Лотосойхидой» программада Буряад, Монгол, Вьетнам, Солонгос, Япон, Пакистан оронуудай, мүн совет Зүүн зүгэй арадуудай, жэшээлхэдэ, узбек, хальмаг, уйгур, дагестан хатарнууд эрхим һайнаар гүйсэдхэгдэжэ, харагшадта ехэтэ һайшаагдаа. Тиимэһээ районой түбэй ажалшадай гуйлтаар нэмэлтэ концерт үгэхэ баатай болоогдоо һэн.

Нютагайнгаа улад зоной баяр баясхалангые мэдүүлэн, ВЛКСМ-эй Зэдын райком болон ажахынгуудай захиргаан «Лотос» ансамблиие Хүндэлэлэй грамотаар шагнаһан байна.

Л. ОВЧИННИКОВА,
РНМЦ-гэй методист.

БУРЯАДАЙ уран зохёолшод Зэдэ нютаг тухай, эндэхи ажалша хүнүүд тухай удха түгэлдэр зохёолнуудые бэшэһэн байна. Чимит Цыдендамбаевай «Банзаровай лагбан», «Банзарай хүбүүн Доржо» гэ-

НЮТАГНАЙ — УРАН ЗОХЁОЛДО

һэн зохёолнууд олондо мэдээжэ, ород болон бусад хэлэнүүд дээрэ оршуулагданхай. Бэлигтэ поэт Дондок Улзытуев Бүрэн-Хаанай үбэрөөрхи малшад, таряашадаар ябажа шүлэгүүд, очеркнуудые уран һайханаар найруулаа һэн. Бусадшье зохёолшод Зэдэдэ олон мүрнүүдые зорюулһан байха юм.

Мүн Зэдэ нютагта бэлигтэй уран зохёолшодшье түрэһэн байна. Даша-Даба Мункуевай «Бүргэд» гэжэ номой расскагзууд олоной анхарал татаһан. Даша-Дэмбэрэл Дугаровай «Хара булган» болон бусад зохёолнууд уншагшадта һайшаагдаа.

Бага-Нарин нютагаархин уран зохёолшодой ерэхыень хүлеэн ядажа байгаа. Ушар юуб гэхэдэ, нютагайнь басаган Галина Раднаева литература, искусствын үдэрнүүдтэ хабаадалсажа, нүхэдтэеэ тоонтодоо бууба ха юм. Суглараагшад бэлигтэй басаганайнгаа, мүн поэт Чимит-Рэгзэн Намжилов, уран зохёолшод Гарма-Доди Дамбаев, Константин Карнышев гэгшэдэй зохёохы ажалтай танилсажа, шүлэг, бүтээлнүүдыень шагнаа.

— Номуудай геройнууд таанар, ажалшад, болонот, танай ажал, хуби заяан зохёолшодой анхарал эзэлнэ, — гэжэ айлшад хэлэбэ.

Зэдын районой гуша гаран библиотекэдэ дүн хамта душаад мянган ном бии. Нүүдэл библиотекэнүүд холын гүүртэ, отарануудта хүдэлдэг малшадые хангана. Эдэ үдэрнүүдтэ районой Соёлой байшанда нээгдэһэн Буряад литературын дабажа гараһан 50 жэлэй замда зорюулагдаһан выставкэ олоной анхарал татаа.

С. ЧАГДУРОВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Галина РАДНАЕВА

АМАР САЙН, ЭХЭ ТООНТОМНИ!

Дуунай далайда хүрэхэ гэжэ мордоходоо,
Дууша Зэдынгээ найдал болоо һэн гүб, үгы гү.
Дошхон солгёо абари зангыень абахадаа,
Дабшажал ябадаг зоригтонь һураа һэн гүб, үгы гү.
Зүгөөр үе сагые үргэлөөд дууладаг
Урасхалынь байһанаа нэгэнтэ бэшэ мэдэрдэгби.
Золтой наһаа зондоо дууһыень үршөөдэг
Үреэлэйнь һайханда хүртэлсөөб гэжэ этигэдэгби.
Тиимэһээл дүһал мэтэ зүрхэн соогоо
Дэлхэйн һайханиие ябталхые хүсэнэб.
Тиимэһээл һалхи үһэрин дабшажал ябахадаа,
Далайда хүрэдэг замайнь утые агшаанаб.

1.

Нютагни,
Шэрүүншье, уриншье — элдэбын хабар ерэдэг —
Шэшэрһэнээшье, дулаасаһанаашье мэдэхээ үни болинхойб.
Дуутай шуутай — элдэбын жэгүүртэн бусадаг —
Дуулаха, наадахаяашье ойлгожо һаянай яданхайб.
Наһаараа
Хүүгэншни үншэржэ ябана бэшэлби теэд,
Яатараа сэдьхэлдэм дуталданабши, зэрэлгээтэ Зэдэмни!
Хоёр хүүгэдэй эхэ болонхойб теэд,
Яараха гээшэмни аргагүйл шамдаа, нютагни!

2.

Эхэ нютагайм шарай үнил досоом
Нараар билтарһан аягамни мэтээр мүнхэршөө.
Эгээл һайхан баялигаа нюугаад сэдьхэлдэм,
Намаар бэдэрүүлжэ тамалха, зобоохонь ехэдэшөө.
Нютагни,
Шэлэй хэлтэрхэй дахинаа бэдэрүүлжэ,
Шорой соогуураа хараашалуулха гүш!
Мүлигэн сагаан шулуундаа али обтуулжа,
Мүнөөдэр үһа руугаа бухуулха гүш!
Хангай-Баабайм,
Модонойнгоо борбоосгойе дахинаа һайшаалгажа,
Модон оодоо намайе абируулха гүш!
Ургы сэсэгээрээ али даллажа, бэдэрүүлжэ,
Үдэрөө дууһан намаяа зайлгаха гүш!

3.

Уулзаад,
Мэндээ мэдэлсэхэ ёһо гэжэ байдаг —
Сэнтэй үгэнүүдни теэд досоом бүглэршөө.
Мартаһанаа һанажа, һурагшалха гэжэ байдаг —
Сэдьхэлдэм он жэлнүүдни теэд худхаршоо.
Хэн ябаһанаа
Хөөрэхэ, дуулгаха заншал гэжэ байдаг —
Хэн болоһоноо мэдэжэ эгтээ яданалби.
Хүхихэ, тэбэрилдэхэ баяр гэжэ байдаг —
Харин би нулимсаа барижа шаданагүйлби.

4.

Энээгүүр
Эльгэ хатадаг хабарни хаана хаб!
Энеэдэндэнь хайлажа, мүноо уярдаг һаа.
Үнэн, худалые мэдэдэггүй наһамни хааnaб!
Урдахи, хойнохиёо мэдэнгүй амаршалдаг һаа.
Сэсэгыень таһалжа, гүйдэл дундаа шэдэлсэжэ,
Мүнхэдөө тэрэнэйнгээ байха шэнгеэр хухидэг һаа.
Сэнхир ногоон олбог дээрэнь хүльбэржэ,
Мүнхэдөө ябаха шэнгеэр сүлөөтэй наададаг һаа.
Хэзээнь теэд хахасаабиб, һанажа яданаб,
Хабараа инагайнгаа мэдэлдэ үгэжэрхёо гүб!
Хэнэй гэмээр мартагдааб, шүдхэр мэдэбэ,
Хабараа али хүүгэдтээ бэлэглэжэрхёо гүб!
Таалажал байхаар хүүгэдэйм булсагар хасарта
Сэсэглэжэ, ягааржа, энхэрэл намһаа эринэ гү!
Тамалжа, даллажа ябадаг инагайм нюдэндэ
Салгяан соогоо асуудалай тэмдэг болошоо гү!

5.

Зүгөөр
Бүдэрбэлни, эхэ мэтээр нулимсыем аршажа,
Бодхоохо, дүнгэхэ хуби заяамни гэһэндээ,
Үлүү гарабал, «альган тарагташ» хүртэжэ,
Үноохил томоогүй ухибүүншни гүүлэхэ байһандаа,
Мүнөөдэр
Сэсэгыеш таһалжа наадаха, хүхихые зорёогүй —
Өөрыншни түлөө өөрыеш амаршалхаа шамдааб.
Сагайш һайханда бэеэ сэнгүүлхые хүсөөгүй —
Өөрыншни үршөөһэн дууе абажа ерээб.

6.

Ниидэл дундаа
Гаталшагүй ехэ үргэн гэжэ мэдэлэйлби
Хүнэй үриин эдлэхэ гэһэн байдалые.
Гайхажа ханашагүй агуу гэжэ сэгнэлэйлби
Хүлгөөтэ наһанай гэгээн үндэр хүсэлые.
Хүнэй
Алтан дэлхэйдэ амиды ябаха гээшэ
Ажабайдалда үргэгдэһэн духаряа юм байна.
Шадалаа эгээл һайханаар эдлэлгэн гээшэ
Шэрүүн шуургантайнь тэмсэлгэн юм байна.

7.

Хүүгэншни
Жэрьеэн соогоо гайхалаа барижа үрдихэеэ,
Жаран хүлтэй жаргалай хойноһоо дүгшанаб.
Дабагдахагүй хүтэл байдаггүй юм гэхэеэ,
Дүлэтэ наһаа эмээл дээрэ үнгэргэнэб.
Зүгөөр
Арга шадалайнгаа дуталдабал, хэндэшьеб гомдожо,
Зоболонтой ушарбал, гэлыжэ гайхалаа барахагүйб.
Ажабайдалаа удхатай болгобол, хэндэшьеб дээрэлхэжэ,
Золой ерэхэдэ гэдыжэ, хүлөө жиихэгүйб.

8.

Мүноо
Хүүгэншни муу ябанаб гэжэ һананагүйб —
Үндэрые абахадаашье, халижа унахадаашье — шамтаяаб.
Халуун, хүйтэн шулуу долёожо гэгэнэгүйб —
Үнгэтэ юртэмсын удхыешье бэдэрхэдээ — шамтаяаб.
Мүнөөдэр
Шиниингээ һургаал мэтэ үгэ даажа,
Амжалтатай жэлнүүдээ зорюулха хаһам ерээ.
Шиниингээ хэрэм мэтэ мүрые түшэжэ,
Ажалша баатарнуудаа амаршалха зол тудаа.

9.

Зонойнгоо
Холоһон ажалша гарые барижа мэндэшэлхэдээ —
Хүгжэжэл, һалбаржал байха шарайһааш уяраab.
Хүхижэ, үдэжэ ябаһан дүүнэрээ золгоходоо —
Хилэгүй, хэмжүүргүй ута наһандаш һүгэдөөб.
Эндэ
Буурал эжынэр — хүгшэдэй үреэл тогтоожо,
Зонойш аласта ашатай, туһатай ябаһайб.
Баабайнар — үбгэдэй захяа заабари дүүргэжэ,
Золтой наһаа нэрэдэш хүрэмөөр эдлэһэйб.

10.

Нютагни,
Хүндага дүүрэн мүнхэ духаряагайш охиндо
Наһандам үргэлжэлхэ дуунайнгаа солые олооб.
Халижа билтарһан сагаан эдеэнэйш дээжэдэ
Нютагайнгаа зоной найдал этигэл харааб.
Алда хадагайш намираанһаа наһамни сошожо,
Ашыеш харюулха диилдэшэгүй үритэйгөө ойлгооб.
Буряад хүндын түрүү төөлэйдэш хүртэжэ,
Бахархаһан нүхэдэйнгөө уярхые баһал хараaб.
Эрхэһэн мэтэ бархираа гүб, яагаабиб!
Эльгээ хүмэрижэ, сээжэм шулууһаа сулоолэгдөө.
Эсэһэн мэтэ амараа гүб, яагаабиб!
Энгэртэш нюураа бухажа, тамир орогдоо.

СЭДЬХЭЛЭЭ НЭГЭДҮҮЛЖЭ...

шье зэдынхид оролдосотойгоор ажаллажа, хүдөө ажахын продукциие үйлэдбэрилхэ талаар районуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хабаадан, нэгэдэхи кварталай дүнгүүдээр республика соогоо эрхимлэһэн байна. Районой хонишод зуу мянга гаран хурьга абаад, гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Хабарай тарилгые болзор соонь, һайн шанартайгаар түгэсхэжэ байнабди гэжэ районой механизаторнуудай зүгһөө XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир, КПСС-эй Зэдын райкомой бюрогой гэшүүн Иван Егорович Григорьев искусство, литературын түлөөлэгшэдтэй уулзахадаа мэдүүлээ.

Эдэ үдэрнүүдтэ һонирхолтой уулзалганууд болоо. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон М. Г. Сахияевай гэр бүлэтэй, ажал хэрэгтэй танилсахадаа, хани нүхэсэлэй оршон байдалда ажабайдал тухай, искусство тухай юрэнхыгөөр хөөрэлдөөбди.

— Дуу, хүгжэмдэ дуратай хүм. «Баян талын аялгануудые» дамжуулха үедэ, хээрэ хонидоо адуулжа ябахадаашье, мүнөөхи транзистораа шагнадагби. Малшадай захилаар гү, али малшадта зорюулагдаһан дуунуудые илангаяа һайшаанаб,— гэжэ хонишоной хэлэхэдэ, бидэнэр, дуушад, сэдьхэлээ ханан байгаабди.

Дээдэ-Үшөөтэйн һаалишад, Зэлтэрын гахайн фермын хүдэлмэришэд мүн лэ манай композиторнуудай, дуушадай зохёохы ажал ябуулгатай танил байһанаа мэдүүлээ. Театрай байшан соо гү, али радиостуди соо дуулахадаа, иимэ үргэн аудиторитой байһанаа гүйсэд мэдэрэнгүйшье байхадаа болообди. Заха холын нютагуудаар, фермэ, отарануудаар аялганууднай зэдэлжэ, шагнагшадые ехэтэ һонирхуулдаг юм байна гэжэ дахинаа эдэ үдэрнүүдтэ ойлгон мэдэрхэдээ, саашадаа бүришье һайнаар хүдэлжэ, ажалша зоной сэдьхэл баясуулмаар ирагуу һайхан дуунуудые зэдэлүүлхэ дуран хүрэнэ. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдни Ким Базарсадаев, Леонард Шоболов, Вячеслав Бальжинимаев болон бусад уулзагшадай захилаар олон дуунуудые дуулажа ябаа. «Дуула, дуула»,—гээд гуйхэдань, би хүгжэмшье захингүи, юрэ уянгаяа таталуулааб. «Хүлөөрөө гэшхээд ябахадам, хүхэ ногоон зөөлэн даа, хүндэлэн золгоод ябахадам, хүнэй зүрхэн зөөлэн даа, улаараа гэшхээд ябахадам, ургамал ногоон зөөлэн даа, угтаад, хүндэлөөд ябахадам, уласын зүрхэн зөөлэн даа»... Үнэхөөрөөшье, зүрхэ сэдьхэлнай уяржа, зөөлэржэ, улад зоной дунда уянга, аялгаяа дуулажа ябахадамнай, тэдэнэрэйшье сэдьхэл уярһан байха юм. Мартагдашагүй уулзалгануднай Зэдын ажалшадай урда хэһэн зохёохы ажалай өөрсэ янзын тоосоон боложо, малшадые, таряашадые урмашуулан, ажалай саашанхи амжалтануудта зоригжуулха гэжэ найданаб.

Амжалтын үрэ дүнгүүдые ганса үйлэдбэрилһэн продукциин хэмжээгээр сэгнэхэ бэшэ, мүн соёлой хүгжэлтын шэнжээр хэмжэхэ ёһотойбди. Ажаһуудалай барилгын талаар Зэдын райондо ехэхэн хубилалтанууд боложо байна гэжэ нютагаа ерэхэ бүрез ажаглан хаража ябадагби. Хамаг зоноо багтааха, халуун уһаар дулаасадаг хабтагай шулуун ордон байшангуудта эдир залуу наһанай элиг зугаа дэлгэрнэ. Нёдондо, тусхайлбал, Петропавловкада, Дэрэстэйдэ Соёлой шэнэ ордонгууд үүдэеэ сэлиһэн байна. Клубуудта, соёлой байшангуудта зохёохы хүдэлмэри ябуулагшадта бидэнэр, творческо холбоонуудай коллективүүд, саг үргэлжын туһаламжа үзүүлжэ байха үүргэтэйбди гэжэ һананаб.

Д. ДАШИЕВ,
РСФСР-эй арадай артист, СССР-эй Верховно Соведэй депутат.

...РАГШАДАЙ ЭРИЛТЭ

зохёолой образуудые гүнзэгыгөөр тайлбарилан харуулжа шадаа. Эдэ үдэрнүүдтэ театрай коллектив зүжэгүүдээ харуулхаһаа гадна, Зэдын районой колхоз, совхозуудай фермэ, отарануудта, хээрын стануудта ошожо, малшад болон таряашадай байра байдалтай, ажал хэрэгүүдтэй танилсаа юм. Хаа хаанагүй хани халуун уулзалганууд үнгэрөө. Ториин совхозой түрүү хонишон В. В. Семеновой отарада, «Октябрьский» совхозой һү һаалиин комплексдо илангаяа һонирхолтой хөөрэлдөөн болоо.

Мүнөө үеын хүдөөгэй ажалшад телевизорэй аргаар театральна искусстватай ойро дүтөөр танилсана гээшэ. Харагшадай эрилтэ нилээд дээшэлээ гэжэ энэ уулзалгануудһаа дахинаа мэдэрбэбди. «Манай хизаарай онсо шэнжэтэй ажабайдал үнэн зүбөөр харуулһан зүжэгүүд, нютагай авторнуудай драма, комединүүд үсөөнөөр табигдана. С. Лобозеровой зүжэг лэ манай эндэхи байдалда дүтэрхы гэжэ дуулаабди. Мүнөө тэрэ зүжэг харуулха байгаат», — гэжэ Ториин шубуунай фабрикын хүдэлмэришэд уулзалга дээрэ хэлээ.

Үнэхөөрөөшье, хүдөө нютагта мүнөө угаа ехэ хубилалтанууд болоожо байна, хүн зонойшье һанал, мэдэрэл орёо нарин байгуулгатай болонхой. Эдэ бүгэдые үнэншэмэ зүбөөр харуулха уялгатай байһанаа ойлгонобди. Ажалшадтай уулзажа, ажабайдалай гүн сооһоо шэнэ бодол, мэдэрэл абан, саашанхи зохёохы ажалаа нарижуулха ёһотойбди.

Ж. БУРКОВА,
Гүрэнэй ород драмын театрай директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Петропавловкын дунда һургуулида айлшалһан уран зохёолшод Чимит-Рыгзен Намжилов, Галина Раднаева, Константин Карнышев, Гарма-Доди Дамбаев гэгшэд һурагшадай дунда.

Энэ хуудаһые манай тусхай корреспондентнүүд Н. Намсараев С. Балдуев хоёр хэблэлдэ бэлдэбэ.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ЛИТЕРАТУРНА ҺАЙНДЭР

36.511 һурагша «Росси — минии Эхэ орон» гэһэн литературна һайндэртэ хабаадаба. Республикын һургуулинуудай 4—10-дахи классуудай һурагшад эндэ уригдажа, мүнөө үеын совет литературада һонирхолой бүри бадарһые гэршэлһэн байна. Хориин, Бэшүүрэй, Хурамхаанай, Улаан-Үдэ хотын Советскэ, Октябрьска районуудай һургуулинуудай түлөөлэгшэдэй хүдэлмэринүүдтэ илангаяа үндэр сэгнэлтэ үгтөө.

Республикын Гэгээрэлэй министрэй орлогшо З. А. Пирогова һайндэртэ суглараагшадые амаршалһан, удаань Буряадай арадай поэт Н. Г. Дамдинов зохёохы ажал ябуулга тухайгаа хөөрэжэ, шүлэгүүдээ уншажа үгэһэн байна. Буряадай гүрэнэй филармониин артист Геннадий Мельников уран зохёолшодой шүлэгүүд, рассказуудые уран гоёор уншажа, олоной һонирхол үүсхээ. Эндэ харуулагдаһан литературно-хүгжэмтэ композициие Улаан-Үдын 42-дохи дунда һургуулиинхид найруулан зохёогоо юм. Городой 18-дахи һургуулида гоё һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлгэ дээдын хэмжээндэ табигданхай гэжэ мэдээжэ. Эдэнэр забһарлалай үедэ бальна хатар уян нугархайгаар гүйсэдхөө. «Дүлэн» гэһэн театральна студида 65-дахи һургуулиинхид гол түлэб ябадаг. Эдэнэй бэлиг шадабаряа харуулхадань, хүтэлбэрилэгшэ С. Б. Трофимовада үнэн зүрхэнэй баяр хүргэмөөр байгаа һэн. Нэгэ янзаар, саб гэмээр хубсалһан эдиршүүд — 20-дохи һургуулиин һурагшад өөһэдынгөө хүсөөр эмхидхэһэн агитбригадаяа энэ үдэр бүри мэдээжэ болгоо гэбэл алдуугүй. Мүнөө үеын залуушуулай уг зорилгонуудта зорюулагдаһан программаяа тэдэнэр «Энэ дэлхэйе хамгаалха заяатайбди» гэжэ мэргэнээр нэрлэһэн байна.

Улаан-Үдын түүхын дурасхаалта газарнуудаар аяншалга хүдөөһөө ерэһэн һурагшадые һонирхуулаа. Нёдондо нээгдэһэн байгаалиин музейн экспонадуудтай эдэнэр танилсаа, һанамжа, сэгнэлтээ үгөө юм.

Һайндэрэй хоёрдохи үдэр секцинүүдээр хэшээлнүүд болоо. Литература шэнжэлгын секцидэ референдуудые хамгаалга зохёохы ёһоной, зүбшэн хэлсэлгын оршон байдалда үнгэрһэн байна. Сэлэнгын районой Ноёхоной дунда һургуулиин Баирма Гармаева 1-дэхи, Улаан-Үдын 1-дэхи, Кабанскын районой Байгал-Худариин 8 жэлэй, Улаан-Үдын 18-дахи һургуулинуудай һурагшад Ульяна Соколова, Алексей Темников, Лилия Дондупова гэгшэд 2-дохи, 3-дахи һууринуудые эзэлээ. Хүндэлэлэй грамота, дурасхаалай бэлэгүүд эдэнэртэ нэн түрүүн барюулагдаа.

Хизаар ороноо шэнжэлгэдэ ульһатайшуул сооһоо Хориин 1-дэхи дунда һургуулиин Дарима Манзаева 1-дэхи, Гусиноозерскын 1-дэхи, Кабанскын 1-дэхи һургуулинуудай һурагшад Ирина Панькова Светлана Мартынова хоёр удаадахи һууринуудые эзэлээ. Искусство шэнжэлэгшэдэй секциин хүдэлмэридэ РСФСР-эй арадай уран зурааша А. Н. Сахаровская, номдо дуратайшуулай хөөрэлдөөндэ республикын номдо дуратайшуулай бүлгэмэй харюусалгата секретарь Л. Я. Ибдилискова гэгшэд хабаадаба. Хүүгэдэй республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэ Л. Н. Мишина һайндэрые эмхидхэлгэдэ туһаламжа үзүүлээ.

Удаан саг соо һайнаар бэлдэгдэһэн референдууд хамгаалагдаа. Жэшээлхэдэ, «Юрий Бондаревой зохёолнуудай гол темэ», «Түнхэнэй поэдүүд Эхэ орон тухай» гэһэн референдууд олоной һонорто табигдаа. «Ном — бүгэдын һайшаал» гэһэн темэдэ Бэшүүрэй 1-дэхи дунда һургуулиин Лэриса Коробенковагай анхаралаа хандуулһаниинь һайшаалтай. Рязань хотодо үнгэргэгдэхэ Бүхэроссин литературна 10-дахи һайндэртэ хабаадалсаха эрхэдэ тэрэ хүртөө юм.

«Эндэ бүхы юумэн—минии», «Росси — минии Эхэ орон» гэһэн темээр расказуудые, шүлэгүүдые эдиршүүд бэшэжэ туршаа.

Литературна һайндэртэ илангаяа эдэбхи гаргагшад С. Данирова, Т. Жамбаева, В. Очирдараев, Г. Цырендоржиева гэгшэд шагналнуудта хүртэһэн байна. Бүхыдөө эрхим һайн бэлэдхэлэй түлөө Хориин районойхид түрүү һуурида, Улаан-Үдын, Бэшүүрэй районууд удаадахи һууринуудта гараа.

Ниитэ дээрэнь хараад үзэхэдэ, һурагшад уран зохёол тухай гүнзэгы мэдэсэтэй болохын тула эрмэлзэлээ саг үргэлжэ хурсадхана гэжэ тобшолхоор.

Г. ТУРТУЕВА.

УРАН ЗОХЁОЛ, ХҮГЖЭМ ЗЭДЭЛНЭ

Новоселенгинскын декабристнуудай мемориальна музейдэ уран зохёолой-хүгжэмэй «Бестужевтанда айлшанаар» гэһэн салон нээгдэбэ. Тусхай тематическа үдэшэнүүдтэ декабристнууд тухай удха түгэлдэр хөөрэлдөөнүүд эмхидхэгдэхэһээ гадна тэндэ декабрист-поэдүүдэй бэшэһэн шүлэгүүд, тэдэнэй шүлэгүүдтэ найруулһан романснууд, мүн лэ тэдэнэрэй дуратай шүлэгүүд, дуунууд, хүгжэм суглараагшадай анхаралда дурадхагдана.

«Эхэнэрнүүд декабристнуудай хуби заяанда» гэһэн темээр түрүүшын уулзалга-үдэшэ салон соо үнгэргэгдэбэ. Тэрэ үдэшэдэ Эрхүү хотоһоо ерэһэн уран зохёолшо Марк Сергеев, Зүүн-Сибириин соёлой институтай студентнэрэй «Альтаир» гэжэ клубай гэшүүн новоселенгинскынхидэй айлшад болоо. Сибирьтэ сүлэгдэһэн үбгэдтэеэ суугтаа бэрхэшээл, хүшэр хүндэ сагыень хубаалдалсаһан декабристнуудай һамгадта зорюулһан номууд тухайгаа Марк Сергеев хөөрэжэ, шүлэгүүдээ уншаа. Салондо заншалта болохо ёһо гуримаар XIX зуун жэлэй композиторнуудай хүгжэм, романснууд зэдэлһэн байна.

Манай корр.

ХОРИИН РАЙОНДО

ХАЛУУНААР УГТАНА

Хориин районой соёлой байшангай уран һайханай коллективэй артистнар жэлэй ямаршье сагта хүдөөгэй ажалшадые хангалгада гол анхаралаа хандуулжа байдаг. Хабарай тарилгын эхилһээр эндэхи артистнар ажахынуудай хээрын стануудаар концертнүүдые харуулжа захалба. Программадань ород, буряад арадуудай дуу, хатар наадануud, шог ёгто сценкэнүүд оруулагданхай.

Соёлой байшангай директор Т. Цыренжапов, хормейстер Сэсэг Бабуева гэгшэдэй дуу гүйсэдхэхэдэнь, тарияашад, механизаторнууд халуунаар угтана.

Тэрэшэлэн соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ Людмила Дамшеева ород, буряад арадуудай хатар наадануудые уран гоёор гүйсэдхэнэ.

Мүн соёлой байшангай баянист Павел Косыгин гансашье дуунай, хатар наадануудай хүгжэм гүйсэдхэжэ үгэнэ бэшэ, мүн өөрөө дайнай үеын дуунуудые дуулажа, тарилга хэжэ байһан механизаторнуудые баясуулна.

БАЙГААЛИ ХАМГААЛГА— БҮГЭДЫН ХЭРЭГ

Эндэхи түбэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд байгаали хамгаалгада онсо анхарал хандуулан, библиотекынгээ уншалгын зал соо ниитын хэрэгтэ зорюулагдаһан номуудай выставкэ үнгэргэбэ. Тэндэнь мэдээжэ уран зохёолшод Л. Леонов, М. Пришвин, К. Паустовский, мүн буряадай уран зохёолшод И. Калашников, М. Жигжитов, А. Бальбуров гэгшэдэй номууд табигданхай.

Мүн библиотекын хүдэлмэрилэгшэд байгаали хамгаалха асуудалаар уншагшадай дунда һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байна.

ҺОНИРХОЛТОЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Дээдэ-Тайлсын хүдөөгэй библиотекые даагша Клара Башкирова мал ажалай хүдэлмэридэ түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ талаар олондо тупатай ехэ хүдэлмэри ябуулна. Түрэл совхозойнгоо Дээдэ-Тайлсын һү һаалиин фермын коллективэй гэшүүдтэй уулзажа, хамтын подряд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэ тухай хөөрэлдөө үнгэргөөд, улаан булангайнь библиотекэдэ шэнэ номуудые асаржа, байшангыень шэмэглэһэн байна.

Хүдөөгэй ажалшадые соёлой талаар хангаха талаар туйлаһан амжалтануудайнгаа түлөө Клара Башкирова районой Хүндэлэлэй самбарта гаргагданхай.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан арадай уран бэлигэй бүхэсоюзна харалга үдэр бүри үргэдэжэ байнхай. Республикымнай Соёлой ордон ба байшангуудта, клубуудта завод, фабрикануудай хүдэлмэришэд хүдөөгэй ажалшад сугларжа, шэнэ дуу сээжэлдэнэ, шэнэ хатар һурана, дүршэл шадабарияа дээшэлүүлнэ. Тиимэһээ нютаг бүхэнэй соёлой гуламта—клубуудай сонхонуудай орой болотор гэрэлтэн харагдахань гайхалгүй. Ажалта үдэрэйнгөө удаа ажалшад ба залуушуул, студентнэр ба һурагшад, ажалай түрүүшүүл ба ветерануud бүхы сүлөөтэй сагаа уран һайханай коллективтэ зорюулна ха юм.

Энэ хабар «арадай» гэһэн нэрэ зэргэтэй ансамбльнууд, театрнууд удха түгэлдэр тооһоото концертнүүдые, шэнэ зүжэгүүдые табижа, үндэр нэрэ зэргэеэ дахяад гэршэлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ЛВРЗ-гэй ОМТС-эй диспетчер Эльвира Сычкова, слесарь-инструментальщик Владимир Белоусов хоёр заводойнгоо Соёлой ордонгой дэргэдэхи хүгжэмтэ комедиин арадай театрай репетициин үедэ.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ГОЁ ҺАЙХАНИИЕ ОЙЛГОЖО ҺУРГА...

Һаяхан Зүүн-Сибириин гүрэнэй соёлой институтда «Студент ба эрдэм, техникын хүгжэлтэ» гэһэн бүхэсоюзна олимпиадын хоёрдохи (бүхэроссин) шата үнгэргэгдэбэ. «Эстетикэ» гэһэн предмедээр хабаяа туршалсаха зорилготойгоор соёлой ба искусствын дээдэ һургуулинуудай түлөөлэгшэд эндэ сугларһан байгаа.

Бүхэроссин олимпиада хоёрдохи жэлээ манай институдта үнгэргэгдэбэ. Ушарынь гэхэдэ, Зүүн-Сибириин соёлой институт хадаа «Эстетикэ» гэһэн предмедээр РСФСР-эй соёлой ба искусствын дээдэ һургуулинуудай методическа түб болоно ха юм. Байгша оной олимпиадада хэзээ хэзээнэйхиһээ олон институдуудай түлөөлэгшэд хабаадаа гэжэ нэн түрүүн тэмдэглэлтэй. Хэрбээ нёдондоной олимпиадада оройдоол 8 институдай түлөөлэгшэд хабаадалсаһан байгаа һаа, мүнөө жэлэйхидэ 11 институдай студентнэр сугларһан байха юм. Харин бүхыдөө Россин Федерацида соёлой 26 дээдэ һургуули бии гээшэ ааб даа.

Марксистско-ленинскэ эстетикээр хэр зэргэ мэдэсэтэй байһанаараа Хабаровскын, Кемеровэй, Барнаулай, Пермиин, Куйбышевай, Улаан-Үдын соёлой институдуудай Владивостогой, Воронежой, Красноярскын искусствын институдуудай, Томскын багшанарай институдай, мүн Новосибирскын консерваториин студентнэр хөөрэлдэһэн байна.

Ерээдүйн соёлшод, библиотекарьнүүд, багшанар, хүгжэмшэд, уран зураашад болон искусство шэнжэлэгшэд — элдэб мэргэжэл шудалжа ябаһан залуушуул тус олимпиадада хабаадаа.

Хэды орёошье һаа, тон һонирхолтой даабаринуудые суглараагшад дүүргэхэ ёһотой байгаа. Нёдондонойхитой зэргэсүүлхэдэ, мүнөө жэлэймнай даабаринууд жэшээгүй хүндэ болгогдожо, эстетикын аһан шухала, шиидхэгдээгүй ехээр асуудалнууд студентнэрэй анхаралда дурадхагдаа бшуу. Жэшээлбэл, «Искусство ба наука, техникын хүгжэлтэ», «Уран һайханай творчествын онсо өөрсэ шэнжэнүүд», «Искусствада алибаа юумые дүтэрхыгөөр ба үнэн зүбөөр зураглалга», «Эстетикэ наукануудай оршондо» гэхэ мэтын асуудалнууд дээрэ хабаадагшад бодомжолжо үзэхэ аргатай байгаа. Тиихэдэ классическа эстетикын үмэнэһөө искусствын янза түхэлнүүд тушаа тон һонирхолтой асуудалнууд олимпиадын даабаринуудта оруулагдаа.

Байгша оной олимпиадада шэнэ шата оруулагдаһан байгаа гэжэ заабол тэмдэглэлтэй. Энэмнай юун бэ гэбэл, һонин һонин зүжэгүүдые, кинофильмнүүдые, уран зурагай искусствын үнэтэ шухаг бүтээлнүүдые (тус олимпиадада Ц. С. Сампиловай зурагууд зүбшэн хэлсэгдээ) хэр зэргээр сэгнэжэ шадаха байһанаа олимпиадада хабаадагшад харуулха ёһотой байгаа бшуу). Түрүүшын шатада дурадхагдаһан темэнүүдээр студентнэр теоретическэ хүдэлмэринүүдые бэшээ, хоёрдохи шатадань уран зурагай искусствын бүтээлнүүд тушаа хэдэн асуудалда харюусаа, тэрэнэй удаа рецензинүүдые бэшэжэ, гурбадахи шатаяа дабаһан байна.

Олимпиадада хабаадагшадай харюунуудые Зүүн-Сибириин соёлой институдай ректор С. И. Никифоровэй хүтэлбэрилһэн тусхай жюри сэгнэжэ үзөө. Искусство шэнжэлэлгын эрдэмэй доктор, профессор В. Ц. Найдакова, доцентнүүд, философиин эрдэмэй кандидадууд Т. Б. Стеблецева (Красноярск хотын искусствын институт), Г. Г. Гильбурд (Новосибирскын консерватори), искусство шэнжэлэлгын эрдэмэй кандидат А. И. Тугутов (Улаан-Үдэ), философиин эрдэмэй кандидат Ю. А. Серебрякова (Улаан-Үдэ) болон бусад тус жюриин бүридэлдэ оролсоо.

Олимпиадада хабаадагшадай эстетикын гол шухала асуудалнуудаар үргэн ехэ мэдэсэтэй байхаһаа гадна, хэрэгтэй сагтань энэ мэдэсээ зохисотойгоор хэрэглэжэ шададаг байһые жюриин гэшүүд урмашан тэмдэглээ. Тингэжэ хамтын дүнгүүдээр студентнэр Т. Ткачева (Красноярск), О. Плотникова (Новосибирск), Т. Черепанова (Улаан-Үдэ), С. Лейбград (Куйбышев) гэгшэд олимпиадада илажа гараа. Байгша оной ноябрь һарада тэдэнэр РСФСР-эй командын бүридэлдэ оролсон, Тбилиси хотодо үнгэргэгдэхэеэ байһан бүхэсоюзна олимпиадада хабаадалсахань гээшэ.

Иимэ олимпиадын хэды ехэ удха шанартай байһан тушаа хэлэһэнэйшье үлүү юм бэзэ. Эндэ суглараагшадые тэрэ үргэн ехэ мэдэсэтэй болгохынгоо хажуугаар, эстетикын эрдэмдэ улам ехээр дурлуулна ха юм. Элдэб институдуудай студентнэр хоорондоо нүхэсэһэншье байна.

Олимпиадын эмхидхэлэй комитедэй гэшүүд (хүтэлбэрилэгшэнь — ВС... цент Г. С. Лоба... шадые соёлой ... гаха асуудалда ... харал хандуулжа, ... та, музейнүүдтэ, ... нин концертнүүд... урииһан байна.

Студентнэрэй ... һуралсалда бии ... тагдалнуудые ... мнайшье тус олим... һалаа. Соёлой ба ... дээдэ һургуулину... тикэ заахадаа, ... ёһо гуримтай бол... һамнай тус уулз... һээ элирбэ ха юм, ... далай алибаа ... сэгнэжэ үзэхэдэ, ... най эстетикын ... нуудые зүбөөр ... шаданагүй. Иску... за түхэлнүүдые ... жа үзэхэдөө, эсте... кусство шэнжэлэ... хай эрдэмһээ ... лишоно гэхэ мэтэ... лалтануудые олим... рэ хэһэн байнаб...

Эстетикэ ... Россин Федераци... до ябуулагдажа ба... лые Зүүн-Сибирии... институдай толго... харюусалгатайшье, ... шье хэрэг гээшэ... 1985 оной май һ... лэ манай институ... дээрэ үнгэргэгдэх... лагдаһан бүхэросс... пиадын ээлжээтэ ... нөөнһөө бэлдэжэ ... бди.

Марксистско-лени... тетикээр үргэн ех... тэй байһанаа хар... хэсоюзна олимпиа... рэтэй түрэтэйгөөр ... сахыень өөһэдынго... дада хүсэел даа.

Г. ШАЛ...
Зүүн-Сибириин ... институдай ...

ВЫСТАВКЭ НЭЭГДЭБ...

«Буряадай комсомолдо 60 жэл» гэһэн выставкэ эдиршүүлэй республиканска библиотекэ соо һаяхан нээгдэбэ. Выставкые нээлгын баяр ёһолол дээрэ 30-дахи онуудай комсомол Даши Жагсзнович Жалсабонтой хани халуун уулзалга болобо.

Выставкэдэ Буряадай комсомолой 60 жэлэй туршада дабаһан алдарта замтай номууд, газетэнүүд болон журналнуудай материалнууд харагшадые танилсуулна. Тэдэнэр түрүүшын комсомолшууд, Эсэгэ ороноо хамг... ехэ дайнда хабаад... сэрэгшэд, БАМ-ай ... участогай барилгаш... республикымнай ... шангай лауреадууд ... рэнэ.

Энэ выставкэ... лой алдар сольн... республикадамнай ... сомолой бүхы ... нуудта, библиотек... гэлжэлөөд, комсо... һэн үдэр — октяб... дүүрэхэ ёһотой.

Ц. ...

ТАСС АПН ХИЛЫН СААНАҺАА

ЭБ НАЙРАМДАЛ БА АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛЫЕ БЭХИЖҮҮЛХЭ

Замбуулиинай дайдые буу зэбсэгүүдээр бузарлаагүй дээрэнь шухала хэмжээнүүдые абаха гэһэн Советскэ Союзай уряа хадаа хүн түрэлтэнэй амгалан тайбан ерээдүй байдал тухай анхаралаа хандуулгын бодото гэршэ жэшээ болоно гэжэ американ эрдэмтэдэй хандалгада КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын үгэһэн харюу соохи захяа заабаринуудые элдэб оронуудай политическэ ба ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, хэблэлэй органууд сэгнэнэ. Совет хүтэлбэрилэгшын харюуе, совет-баруун германиин хөөрэлдөөнүүдэй Москвада болоһонтой дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын хэлэһэн үгые, ТАСС-ай корреспондентын асуудалнуудта КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал Д. Ф. Устиновай үгэһэн харюунуудые тайлбарилхадаа, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, эб найрамдал болон аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ талаар Советскэ Союзай ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһаниинь эдээн соо элирхэйлэн харуулагдаба гэжэ хэблэл тэмдэглэнэ.

США-гай эрдэмтэдэй хандалгада К. У. Черненкын үгэһэн харюу хадаа СССР-эй эб найрамдалта залан сэхэ политикын шэнэ толотомо гэршэ жэшээ болоно гэжэ Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, замбуулиинай дайдада зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилгые зогсооход талаар СССР-эй ехэ хүсэлэл оролдолго гаргажа байһаниинь тэрээн соо элеэр мэдүүлэгдээ.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха асуудалнуудаар Советскэ Союзай залан сэхэ хараа бодолтой байһаниинь баталагдаба гэжэ Вьетнамай «Нян зан» газетэ бэшэнэ.

Хэн нэгэн замбуулиинай дайдые эзэрхэг түримхэй ябуулгын, дайн байлдаанай хэрэм болгохые һанаашална гэжэ КНДР-эй «Нодон синмун» газетэ тэмдэглэнэ. Гэбэшье сэрэгэй булюу хүсэтэй болохын тула замбуулиинай дайдада харгы гаргаха гэһэн һанаашалгануud хумхиин тооһон мэтээр хосорон һалахал.

«Вашингтон пост» газетэ, США-гай Эн-би-си гэдэг телекомпани, США-гай Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Дж. Джексон, Баруун Германиин АРД гэдэг телекомпани совет хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэһэн үгэнүүдые, үгэһэн харюунуудые дэлгэрэнгыгээр шэнжэлһэн, тайлбарилһан байна.

ВСНП-гэй СЕССИ

ПЕКИН. Арадай түлөөлэгшэдэй зургаадахи зарлалай Бүхэхитадай суглаанай эндэ боложо байһан хоёрдохи сесси дээрэ Хитадай правительствын хүдэлмэри тухай элидхэлые зүбшэн хэлсэнэ. КНР-эй Гүрэнэй Соведэй премьер Чжао Цзыян элидхэл хэһэн байгаа. КНР-эй арадай ажахые хүгжөөлгын зургаадахи табан жэлэй (1981—1985 онууд) түсэбтэ даабаринууд дүүргэгдэхэ, үлүүлэн дүүргэгдэхэ юм гэжэ Хитадай правительствые толгойлогшо ороной экономическа байдал тухай хэлэхэдээ мэдүүлээ. Арадай ажахыда экономическа ба байгуулалтын хубилалтануудые үргэлжэлүүлхэ шухала гэжэ Гүрэнэй Соведэй премьер тэмдэглэбэ.

Хитадай экономикодо гадаадын капиталые хабаадуулгада «ехэ алхам хэхэ» шухала гэжэ Чжао Цзыян «нээмэл үүдэнэй» политикада онсолон тогтожо хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Иимэ зорилготойгоор бии байгаа дүрбэн онсо экономическа райондо гадаадын худалдаа наймаанай ажал ябуулгые эдэбхижүүлхээр, далай шадарай 11 портово хотодо гадаадын томо ехэ предприятинуудай эзэдтэ үүдэ нээхые хараална. Гадаадын аралжаа наймаашадта экономическа аша туһа олгогдохо, буултанууд хэгдэхэ байна.

Хитадай гадаадын политикын гол шэглэлнүүдые КНР-эй Гүрэнэй Соведэй премьер найруулаа.

Экономическа ба социальна хүгжэлтын 1984 оной гүрэнэй түсэб тухай элидхэл КНР-эй гүрэнэй түсэблэлгын комитедэй түрүүлэгшэ Сун Пин ... риин ашаг үрые ... гын эршэ дэлис... на гэжэ тэмдэг... оной түсэбэй ... ажахын продукци... гэ —4, харин ... на продукци ... табан процент... байна. 720 мил... нүүрһэн мал... миллион тонно ... борилогдохоор, ... ард киловатт... элшэ хүсэн ... хөөр хараалагд... нансын жэлд... оршонуудһаа 3 ... няар үлүү ехэ ... гадаадын орон... ламжа 5,1 мил... болохо юм гэж... нансын министр... цянь бюджет ... соогоо тэмдэглэ...

СДПГ-гэй СЪЕЗД ДҮҮРЭБЭ

ЭССЕН. ФРГ-гэй парламентска оппозициин гол хүсэн болохо Германиин социал-демократическа партиин ээлжээтэ съезд хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Партиин дотоодын болон гадаадын политическэ платформые тодорхойлолгодо хабаатай асуудалнуудые тэрэнэй делегадууд табан үдэр соо зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

Аюулгүй байдалай политикын асуудалнуудаар абтаһан тогтоол хадаа СДПГ-гэй съездын баталһан гол документнүүдэй нэгэниинь болоно. Аюулгүй байдалые хангаха хэрэгтэ зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи харилсаан шухала удха шанартай гэжэ социал-демократууд мэдүүлээ.

НАТО-гай ба Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүдэй хоорондо хүсэ хэрэглэхэгүй тухай договор баталха уряа тогтоол дотор бии. Американ шэнэ ракетэнүүдые Баруун Е... раан тодхолгые ... тодхогдожо ба... шинг-2» ба да... нүүдые тэндэ... эрилтэнүүд таби... на.

Вашингтоной ... хиргаанай полит... асуудалнуудые ... угэ хэлэһэн за... эрид шүүмжэлэ...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хани барисаанай оршон байдалда» — Корейн Арадай-Демократическа Республикын партийно-правительственна делегациин хүндэлэлдэ болоһон сайлалга тухай ТАСС-ай материал. «КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо. «Тарилга-84» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Зүб зам дээрэ» — В. Жаркойн статья. «Хайша хэрэг заһабарилна» — Л. Бузинагай статья. «Азотно үтэгжүүлгэнүүдэй ашаг үрэ» — Г. Гамзиковай, В. Дугаровай, Н. Пигаревагай статья. Арадай хиналтын республиканска комитедтэ. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Студент ба техническэ дэбжэлтэ» — Г. Шальгинагай статья. «Һүр ехэ, хүндэтэй нэрэтэй хүсэн» — А. Клочихинай статья. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Хойто эхын гарта» — В. Кабашовагай статья. «Ойн амитад тоо бүридхэлдэ абтаба» — В. Носковой статья. Фенологой ажаглалтанууд. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Концертын залда — һурагшад. 10.45 — «Государственная граница»—уран һайханай фильм, 4-дэхи фильм. «Красный песок». 1-дэхи сери. 11.55 — «Адажио ба вариацинууд». 12.25 — Шэнэ һонин (12.30 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35—Африкын сүлөөлэгдэһэн үдэртэ. Телеочерк. 16.20 — «Эрдэм ухаан—хүсэн». 17.05 — «Ород хэлэн». 17.35 — «Хүхюун стартнууд». 18.20—Хабарай һайндэр. 18.45 — Е. Евтушенкын шүлэгүүд.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — нютагуудай һонин. 20.10—«Сэлэнгэ» —тележурнал (буряадаар).

Москва. 20.40 — «Государственная граница» — 4-дэхи фильм. «Красный песок» (2-дохи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — СССР-тэ уласхоорондын хүгжэмтэ хоёрдохи фестивалиин түгэсхэлэй концерт. 00.05—Баримтата фильм. 00.20 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Хүдөө ажахы» — киножурнал. 9.35, 10.35 — Түүхэ. 4-дэхи класс. 10.05, 10.40 —Англи хэлэн. 11.05—Географи. 11.35, 12.35—Хүгжэм. 6-дахи класс. 12.05 — «История одной любви» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.10 — «Байгаалиин шэнжэлэлгэ. 2-дохи класс. 14.10 — Астрономи. 10-дахи класс. 14.40 — «Совет уран зурагай искусство». 15.10 — Габриель Гарсиа Маркес. Зохёолнуудайнь хуудаһануудаар. 16.10— Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 18.20 — «Булаг» гэһэн дамжуулга. 19.00—«Танай бэшэгүүдээр».

Москва. 19.30 — Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.45—«Семинар пропагандистов»...

Москва. 20.00 ... рилсаан»—тележу... Духовой оркестр...

Улаан-Үдэ. 20... айлшад».

Москва. 21.00 ... нойрсогты, бага... Эрдэм дэлгэрүү... 21.40 — Англ... церт. 22.00 — ... — «Добряки»— фильм. 24.00 ... Европын чемп... шүүл. СССР-эй ... бургын суглуулга... данууд. 01.35—һ... уласхоорондын ...

Редактор
Р. Б. ГАРМ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная —2-54-54 зам редактора—2-68-08 зам. редактора—2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни— 2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-6436, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63 информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81., корректорская—2-33-61, выпускающие —2-35-95 объявлений —2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина, 35. Н-04557. Заказ № 120. Индекс 04649.